

با من تماس بگیر!

راه و رسم دعا و گفتگو با خدا

دکتر مهدی خدامیان آرانی
مجموعه آثار ۶

فهرست

فصل اول: چرا و چگونه دعا کنیم؟

- ۱۴ یک سلاح قوی برای شما آورده‌ام .
- ۱۵ پیامبری که صورت به خاک می‌نهاد .
- ۱۶ بازگشت نعمت‌ها با دعا .
- ۱۶ گدایی در خانهٔ دوست .
- ۱۸ خدایی که دعا را دوست دارد .
- ۱۹ هیچ دعایی بی‌جواب نمی‌ماند .
- ۱۹ ستون دین چیست؟ .
- ۲۰ فقط به سوی خانهٔ تو می‌آیم .
- ۲۳ شاه کلید سعادت را می‌شناسید؟ .
- ۲۴ راهی برای رهایی از گرفتاری‌ها .
- ۲۶ سرنوشت خود را تغییر بدهید .
- ۲۶ بند کفش من گم شده است! .
- ۲۷ بیچارگی خود را نشان چه کسی بدهم؟ .
- ۲۹ چگونه بلا را از خود دور کنیم؟ .
- ۲۹ حاجت خود را بر زبان بیاورید .
- ۳۰ چون دوستت دارم، جوابت را نمی‌دهم .
- ۳۲ وقتی دعا کنی که یقین کامل داری .
- ۳۳ برای استجاب دعا به قرآن پناه ببریم .
- ۳۴ چرا خدا به وعده‌اش وفا نکرد؟ .
- ۳۵ دعا در نماز واجب را فراموش نکن .

- ۳۶ دعای سر سفره مستجاب است
- ۳۷ دعا‌های بزرگ از خدا بخواهیم
- ۳۹ دعا را با گریه همراه کن
- ۴۰ حق الناس خیلی مهم است!
- ۴۲ چرا دستم را به سوی آسمان بگیرم؟
- ۴۳ آیا خدا هم خجالت می‌کشد؟
- ۴۴ روزه، ایستگاه مهم دعا
- ۴۴ قبل از دعا کردن، نماز بخوان
- ۴۵ تعریف و تمجید از خدا را فراموش نکن
- ۴۷ چهل نفر را دور خود جمع کن
- ۴۸ خدای من در همین نزدیکی‌ها است!
- ۴۹ چه هنگامی دعا مستجاب می‌شود؟
- ۵۱ دعای چه کسانی حتماً قبول می‌شود؟
- ۵۲ حالت‌های دست هنگام دعا
- ۵۴ با این زبان گناه کرده‌ام، حالا چه کنم؟
- ۵۵ بندهٔ خدا، تا حالا کجا بودی؟
- ۵۶ دعایی که یک میلیون برابر می‌شود
- ۵۸ نباید گرد گناه بگردم
- ۶۰ سه سال است دعایم مستجاب نمی‌شود!
- ۶۴ این‌گونه دعا کنیم

فصل دوم: دعا‌های مفید و مختصر

- ۶۹ آیا یک روز زیبا برای خودت می‌خواهی؟
- ۶۹ دعا در سجده را فراموش نکن
- ۷۰ آیا می‌خواهی از هفتاد نوع بلا ایمن باشی؟
- ۷۱ یا علی! این دعا را هنگام بلا بخوان

- این دعا را هرگز فراموش مکن! ۷۱
- آیا می‌خواهی بلا از زندگی‌ات دور شود؟ ۷۲
- همهٔ بلاها از تو دور می‌شوند. ۷۲
- آیا می‌خواهی خدا تو را محافظت کند ۷۳
- مانند حضرت نوح علیه السلام، بندهٔ شکرگزار باش ۷۴
- دعای حضرت یوسف علیه السلام در دل چاه ۷۶
- دعای حضرت یوسف علیه السلام در زندان ۷۷
- دعای نجات حضرت عیسی علیه السلام ۷۸
- توبهٔ حضرت آدم علیه السلام چگونه قبول شد؟ ۸۰
- ما این‌گونه به آرامش می‌رسیم ۸۱
- این دعا را هفتاد بار بگو ۸۲
- در نماز شب این دعا را بخوان ۸۳
- گندم‌هایی که مرا شفا دادند ۸۴
- دعایی برای شفای هر بیماری ۸۶
- بسم الله را برای جذب شادی بگو ۸۷
- شادی به قلب تو می‌آید ۸۷
- پناه به نماز و دعا برای رفع غم ۸۸
- پسرم! این ذکر را تکرار کن ۸۸
- من ضمانت می‌کنم خدا جوابت را بدهد ۹۰
- نامهٔ امام جواد علیه السلام ۹۰
- با این دعا ناامید نمی‌شوی ۹۱
- چرا این قدر کم پیدا شده‌ای؟ ۹۳
- دیگر روی فقر و تنگ‌دستی را ندیدم ۹۴
- یا علی! این دعا را بخوان ۹۵
- من مهربان‌ترین مهربانان هستم ۹۶
- در سجدهٔ نماز این دعا را بخوان ۹۶

- ۹۷ آیا می‌خواهی از فقر امان یابی؟
- ۹۷ از ترس بدهکاران از بغداد فرار کردم .
- ۹۹ بهترین دعا، طلب مغفرت از خدا است.
- ۹۹ بعد از نماز واجب، طلب آمرزش کنید.
- ۱۰۰ آیا می‌خواهی ثواب تو از همهٔ مردم بیشتر باشد؟
- ۱۰۱ دعا برای همهٔ افراد مؤمن .
- ۱۰۲ دعایی مهم برای هر صبح و شام.
- ۱۰۳ آیا می‌خواهی خدا روز قیامت تو را راضی کند؟
- ۱۰۳ دعایی که همهٔ پیامبران می‌خواندند.
- ۱۰۴ فرشتگان به تو مژده می‌دهند .
- ۱۰۴ آیا خیر زیاد می‌خواهید .
- ۱۰۵ دعایی که خیر دنیا و آخرت را به من داد .
- ۱۰۵ دعای غریق را فراموش نکنید .
- ۱۰۶ قبل از طلوع خورشید برای خود افتخاری کسب کن!
- ۱۰۷ آیا بهترین دعا را می‌شناسید؟
- ۱۰۷ آیا متوجه شدی آن دو فرشته به تو چه گفتند؟
- ۱۰۸ دعایی که در آسمان‌ها معروف شده بود.
- ۱۰۹ خدایا! مرا به خودم وا مگذار .
- ۱۱۰ هنگام سجده چنین بگو .
- ۱۱۰ روزگار سختی پیش رو است .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وقتی در زندگی خود با مشکلی روبه‌رو می‌شوی به در خانه او می‌روی و دست به دعا برمی‌داری و صدایش می‌زنی.

و منتظر می‌شوی تا او جواب دعای تو را بدهد.

ولی بعضی وقت‌ها جوابی نمی‌شنوی، برای همین با خود فکر می‌کنی که نکند او دعای مرا نشنیده باشد و آن‌گاه می‌گویی: «خدایا! گوشی را بردار» اما او که از همه شنواتر است و همیشه منتظر تماس ما است پس مشکل در کجاست؟

نکند ما از راه و رسم دعا کردن، بی‌خبر مانده‌ایم؟

او وعده داده است دعای بندگان خود را مستجاب می‌کند به شرط آنکه آنان آداب دعا کردن را مراعات کنند.

این کتاب به تو کمک می‌کند تا بتوانی بهتر دعا کنی و زودتر به خواسته‌هایت
برسی. همچنین تو را با بیش از پنجاه دعای معتبر، مفید و مختصر آشنا
می‌سازد.

با خواندن این کتاب، اهمیت بیشتری به دعا خواهی داد؛ چراکه دعا می‌تواند
ما را به سعادت و کمال هرچه بیشتر برساند.

قم، اسفندماه ۱۳۸۶

مهدی خدامیان آرائی

فصل اول:

چرا و چگونه دعا کنیم؟

یک سلاح قوی برای شما آورده‌ام

پیامبر ﷺ در مسجد نشسته بود و یاران و دوستانش گرد او حلقه زده بودند. در این هنگام، آن حضرت نگاهی به یاران خود کرد و فرمود:
آیا می‌خواهید سلاحی به شما معرفی کنم تا با استفاده آن از شر دشمن خود نجات یابید؟

همه در فکر فرورفتند که مگر خطری شهر مدینه را تهدید می‌کند که پیامبر از سلاح سخن به میان می‌آورد.
اما پیامبر در ادامه کلام خود به این نکته اشاره کرد که این سلاح، اثر دیگری هم دارد و آن اینکه رزق و روزی شما را هم زیاد می‌کند.
براستی این سلاح چیست که هم شر دشمن را کوتاه می‌کند و هم باعث برکت زندگی ما می‌شود؟
مردم می‌خواستند بدانند این سلاح چیست، برای همین از پیامبر درخواست کردند تا آن سلاح را معرفی کند.
پیامبر فرمودند:

اگر شما هر صبح و شام دعا کنید به آن سلاح دست یافته‌اید که دعا سلاح مؤمن است.

آری! بزرگ‌ترین دشمن ما، شیطان است و چون ما به درگاه خدا رو آوریم و با او مناجات کنیم، چنان رحمت خداوند بر ما نازل می‌شود که دیگر شیطان نمی‌تواند با وسوسه‌های خود ما را فریب دهد.^۱

پیامبری که صورت به خاک می‌نهاد

خداوند در قرآن مجید وقتی می‌خواهد از حضرت ابراهیم علیه السلام تعریف کند، به دو ویژگی او اشاره می‌کند:

الف - بردباری و حلم: حضرت ابراهیم علیه السلام هنگام روبه‌رو شدن با مشکلات مختلف زندگی، صبر می‌کرد.

ب - خشوع و خضوع: آن حضرت همواره در درگاه خداوند، فروتنی و خشوع خود را به نمایش می‌گذاشت.^۲

امام باقر علیه السلام فرمودند:

حضرت ابراهیم علیه السلام هرگاه در بیابان‌ها جای خلوتی پیدا می‌کرد به نماز می‌ایستاد و فروتنی خود را نسبت به خدا نشان می‌داد و خدا این رفتار او را خیلی دوست می‌داشت.^۳

بنابراین اگر گذر شما به بیابان افتاد یادتان باشد همانند حضرت ابراهیم علیه السلام، در دل بیابان به نماز بایستید و صورت خود را به خاک بگذارید و به درگاه معبود خود تضرع کنید.

آری! آن لحظه‌ای که شما صورت به خاک می‌نهد و خدای خویش را صدا می‌زنید به او خیلی نزدیک می‌شود و رحمت بی‌انتهایش وجود شما را فرامی‌گیرد.

بازگشت نعمت‌ها با دعا

آیا برای شما پیش آمده است خدا به شما نعمتی بدهد، ولی بعد از مدتی آن نعمت از شما گرفته شود؟ البته هر نعمتی که از انسان گرفته می‌شود به علت گناهان او است؛ چنانچه در حدیثی از حضرت علی علیه السلام به همین نکته اشاره شده است.^۴ اکنون سؤال من این است: آیا راهی وجود دارد تا ما بتوانیم آن نعمت‌هایی را که از ما گرفته شده است به سوی خود برگردانیم. حضرت علی علیه السلام راه حلی برای بازگشت نعمت‌ها معرفی می‌کند و آن همان دعا و تضرع به درگاه خدا است.^۵

گدایی در خانه دوست

آیا تا به حال فکر کرده‌اید که خداوند چه عملی را بیشتر دوست دارد؟ امام باقر علیه السلام فرمودند:

خداوند هیچ چیز را به اندازه گدایی در خانه‌اش، دوست ندارد.^۶

آری! اگر شما از مردم خواهشی بکنید نزد آنها دلیل می‌شوید؛ اما اگر کسی در خانه گدایی کند، نزد او عزیز و محترم می‌شود. گدایی در خانه خدا، عزت دنیا و آخرت است و خداوند بسیار دوست دارد

بندگانش به در خانه او بیایند و او را صدا بزنند.
خداوند بسیار بخشنده و مهربان است و بندگان خود را دوست دارد؛ برای
همین هنگامی که بندگان او به در خانه او می آیند آنها را مورد عنایت و رحمت
خود قرار می دهد.

خدایی که دعا را دوست دارد

چرا خداوند رزق و روزی شما را معمولاً از جایی می‌رساند که احتمال نمی‌دهید از آنجا روزی شما برسد؟
حتماً برای تان پیش آمده است که قرض زیادی داشته‌اید و به هر جا که فکرتان می‌رسیده سر زده‌اید، اما جواب نگرفته‌اید؛ ولی بعد از مدتی، خداوند از جایی که اصلاً باور نمی‌کردید پولی برای تان رسانده است و شما قرض خود را داده‌اید.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

خداوند روزی مؤمنان را در جایی قرار می‌دهد که آنها نمی‌دانند و این به آن دلیل است که وقتی مؤمن نداند روزی اش از کجا می‌آید، بیشتر دعا می‌کند.^۷
آری! خداوند دعا کردن شما را خیلی دوست دارد برای همین برنامه‌ای می‌ریزد تا شما کمی نگران روزی خود باشید و دست به دعا بردارید و با خالق خود راز و نیاز کنید.

هیچ دعایی بی جواب نمی ماند

بارها شده است که ما دعا می کنیم و حاجت خود را از خداوند می خواهیم اما دعای ما مستجاب نمی شود و به آرزوی خود نمی رسیم.

وقتی خواسته ما به صلاح ما باشد خداوند آن را برآورده می کند؛ ولی اگر خواسته ما به مصلحت ما نباشد خداوند درمقابل این دعایی که نموده ایم ثواب بسیار بزرگی در آخرت به ما می دهد.

در حدیث آمده است که روز قیامت مؤمن آرزو می کند ای کاش هیچ یک از دعاها ی او مستجاب نمی شد.^۸

حتماً می گویی آخر این دیگر چه آرزویی است؟

در روز قیامت، خداوند برای هر دعای مستجاب نشده، ثواب زیادی به مؤمن می دهد که وقتی او به آن همه ثواب نگاه می کند، این چنین آرزو می کند.

البته در موارد زیادی هم خداوند در مقابل آن دعایی که مستجاب نشده، بلایی را از ما دور می کند.^۹

یادت هست که چگونه آن خطر تصادف از تو برطرف شد؟! این به خاطر دعایی بود که در درگاه خدا نمودی؛ ولی مستجاب نشده بود.

ستون دین چیست؟

من بارها و بارها شنیده بودم که نماز، ستون دین است، اما امروز به حدیثی از پیامبر ﷺ برخورد کردم که در آن، دعا به عنوان ستون دین معرفی شده بود.

آیا مایل هستید آن حدیث را برای شما نقل کنم؟

پیامبر ﷺ فرمودند:

دعا، ستون دین و نور آسمان و زمین است.^{۱۰}

براستی ستون دین، نماز است یا دعا؟

من فکر می‌کنم اگر نماز به‌عنوان ستون دین معرفی گردیده، به این دلیل است که نماز هم از دعا تشکیل شده است. وقتی شما به نماز می‌ایستید، درواقع خدا را می‌خوانید و این همان معنی دعاست.

پس حقیقت نماز و دعا یک چیز است و آن سخن گفتن با خدای مهربان و راز و نیاز کردن با اوست و در سایه همین راز و نیاز است که معنویت در قلب ما رشد می‌کند و آرامشی جاودان، روح انسان را دربرمی‌گیرد.

فقط به سوی خانه تو می‌آیم

یکی از یاران امام صادق علیه السلام می‌گوید:

وضع اقتصادی من بسیار خراب بود و بدتر از همه اینکه شرمنده زن و بچه خود شده بودم؛ زیرا مدتی بود نتوانسته بودم برای آنها غذا و پوشاک مناسبی تهیه کنم.

دیگر هیچ رفیق و آشنایی نبود که از او پول قرض نگرفته باشم، به قول معروف، در زندگی من، کارد به استخوان رسیده بود.

البته من با فرماندار مدینه، یک آشنایی قبلی داشتم و برای همین به ذهنم رسید خوب است بروم و شرح حال خود را برای او بگویم و از او کمک بگیرم. ولی او دست‌نشانده حکومت طاغوت (بنی‌امیه) بود و دستش به خون شیعیان و فرزندان حضرت زهرا علیها السلام آغشته بود.

مدتی بود بر سر دو راهی گیر کرده بودم و نمی دانستم چه باید بکنم.
 آیا کار درستی بود که من نزد او بروم و از او تقاضای کمک کنم؟
 اما وقتی امروز نگاهم به چهره زرد و رنگ پریده کودکانم افتاد، تصمیم گرفتم
 و به سوی فرمانداری مدینه حرکت کردم.

خدا کند کسی مرا در حال رفتن به داخل فرمانداری نبیند!
 حالا دیگر دیوارهای فرمانداری مدینه را می بینم، خوب است زود وارد
 فرمانداری شوم؛ چون هر لحظه ممکن است یکی از آشنایان من از اینجا عبور
 کند و مرا ببیند که نزد فرماندار می روم.

او کیست که به سمت من می آید؟ نکند او مرا بشناسد؟
 وای! او پسر عموی امام صادق علیه السلام است. او مرا می شناسد و بارها مرا در خانه
 امام صادق علیه السلام دیده است.

او این وقت روز، اینجا چه می کند؟

حالا چه کنم، اگر سؤال کند اینجا چه می کنی چه جوابی بدهم؟

ولی هیچ چیز بهتر از راستگویی نیست!

او جلو می آید و بعد از سلام، با من دست می دهد.

- کجا می روی؟

- داشتم نزد فرماندار می رفتم.

- برای چه می خواهی آنجا بروی؟

- فقر و نداری، تمام زندگی مرا فراگرفته است، برای تقاضای کمک نزد او

می روم.

- بدان که امید تو ناامید خواهد شد؛ زیرا به در خانه غیرخدا می روی، تو باید

به در خانه آن کسی بروی که امیدت را ناامید نمی‌کند و کرمش بیش از همه است، آیا می‌خواهی حدیثی را که از امام صادق علیه السلام شنیده‌ام برایت بگویم؟
- بله!

- یک روز که خدمت آن حضرت بودم، ایشان فرمودند:

خداوند به یکی از پیامبران خود این چنین وحی کرد:

من امید هر کس را که به غیر من امید داشته باشد ناامید می‌کنم.

چگونه است که بنده من در سختی‌ها به کسی دیگر امید می‌بندد؟

مگر در خانه من به روی کسی که مرا بخواند بسته است؟

من آن خدایی هستم که قبل از آنکه بندگانم مرا بخوانند به آنها کرم و مهربانی

می‌کنم، آیا اکنون که مرا صدا می‌زنند آنها را ناامید می‌کنم؟

من که این حدیث را شنیدم خیلی تحت تأثیر آن واقع شدم و از او خواستم تا این حدیث را بار دیگر برایم تکرار کند.

او هم قبول کرد و برای بار دوم این حدیث امام صادق علیه السلام را برای من نقل کرد و من با دقت تمام به حدیث گوش فرادادم.

این حدیث آن قدر برایم شیرین بود که برای بار سوم از او خواستم آن را برایم تکرار کند.

من بعد از شنیدن این سخن، با خود عهد کردم دیگر از مردم چیزی نخواهم و برای همین از رفتن به فرمانداری، صرف نظر کردم.

مدتی نگذشت که خداوند به وعده خود وفا کرد و از جایی که باور نمی‌کردم، پول زیادی به دستم رسید و من از فقر نجات پیدا کردم.^{۱۱}

شاه کلید سعادت را می‌شناسید؟

یکی از دوستان نزدیکم از سفر مکه آمده بود و من همراه خانواده برای دیدن او به خانه‌اش رفته بودیم.

بعد از صرف شام به منزل بازگشتیم؛ اما هر چه به دنبال کلید خانه گشتم آن را پیدا نکردم.

بالآخره مجبور شدم سراغ کلیدساز بروم و با زحمت بسیار او را پیدا کنم و از او بخواهم در خانه ما را باز کند.

او شاه کلیدی داشت که تا آن را به قفل در خانه انداخت فوراً در باز شد.

آری! این شاه کلید به همه قفل‌ها می‌خورد و همه آنها را باز می‌کند.

آیا شما شاه کلیدی می‌شناسید که بتواند همه درهای معنوی را باز کند؟

اگر ما بتوانیم این شاه کلید را پیدا کنیم، می‌توانیم با سرعت به سوی کمال و سعادت پیش برویم.

امام صادق علیه السلام فرمود:

دعا، کلید همه درهای رحمت است و فقط از راه دعا می‌توان نزد خداوند

جایگاهی پیدا کرد.^{۱۲}

آری! دعا شاه کلید سعادت و خوشبختی است، اگر آن را در دست بگیری

می‌توانی همه درهای رحمت را به سوی خود باز کنی.

راهی برای رهایی از گرفتاری‌ها

همه می‌دانیم که دل کودکان، پاک و با صفا است؛ چراکه آنها هنوز به گناه آلوده نشده‌اند و برای همین آنها به خداوند نزدیک‌تر هستند.

آیا می‌خواهی کاری به شما یاد بدهم تا زودتر دعاهايت مستجاب شود؟
امام باقر علیه السلام هرگاه دچار غم و غصه‌ای می‌شد، اهل خانه خویش را گرد خود جمع می‌کرد و آن‌گاه دعا می‌نمود و از کودکان می‌خواست تا «آمین» بگویند. نمی‌دانم در آمین گفتن کودکان چه اثری وجود دارد که امام باقر علیه السلام [با اینکه اسم اعظم خدا را می‌داند] برای رفع مشکل خویش از آن‌ها استفاده می‌کند. این گفته پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله است که دعای کودکان اُمّت من، تا زمانی که به گناه آلوده نشده‌اند مستجاب است.^{۱۳}

راستی داشت یادم می‌رفت به این نکته، اشاره کنم که امام باقر علیه السلام وقتی کودکان خود را گرد خود جمع می‌کرد، همسر خود را نیز در این مراسم دعا فرامی‌خواند.

درست است که من الآن مشکل دارم و در غم و غصه هستم و می‌خواهم دعا

کنم، اما باید همسر من کنار من باشد تا من بتوانم در آسمان معنویت، اوج بگیرم!

باید کنار دعای من، آمین همسر من هم باشد تا خدا آن را مستجاب کند. براستی اگر همه ما در زندگی به همین دستور امام خویش عمل می‌کردیم، همسران ما چقدر احساس مهم بودن می‌کردند و بافتخار به عشق راستین ما باعث استجاب سریع دعای ما هم می‌شدند.

به نظر من یکی از صحنه‌هایی که خدا خیلی آن را دوست دارد، لحظه‌ای است که شما در خانه خود رو به قبله نشسته‌اید و همسر و فرزندان‌تان هم کنارتان هستند.

شما با هم دعا می‌کنید و خداوند سخن شما را می‌شنود و این مهربانی و صمیمیت میان این خانواده را می‌بیند، همسران را می‌بیند که از صمیم دل به دعای شما آمین می‌گویند.

شما با صدای بلند، خواسته خود را از خدا می‌خواهید و این چنین، اطمینان را به قلب همسر خود هدیه می‌کنید.

این‌گونه به کودکان خود مفهوم خدا و دعا را آموزش می‌دهید. اکنون دعای شما تمام می‌شود و کودکان آمین می‌گویند؛ شما آنها را در آغوش می‌گیرید و روی آنها را می‌بوسید و این‌گونه مراسم دعای خانوادگی برای کودک شما، شیرین جلوه می‌کند و در خاطره او تصویری زیبا از دعا باقی می‌ماند.

و اگر هم کمی سلیقه داشته باشید، پس از دعا، قلب کودک خود را با دادن هدیه‌ای شاد می‌کنید.

شما با این مراسم دعای خانوادگی، تولد دیگری برای کودک خود رقم می‌زنید و عشق به دعا را در وجود او روشن می‌کنید و راه دوست داشتن خدا را به او نشان می‌دهید.

سرنوشت خود را تغییر بدهید

اعمال و کردار ما می‌تواند در سرنوشت ما اثر مثبت یا منفی بگذارد. گناهی که انسان انجام می‌دهد چه‌بسا موجب می‌شود در سرنوشت او بلا و گرفتاری تقدیر شود.

آیا می‌دانید با دعا می‌توانید سرنوشت خود را دچار دگرگونی کنید؟
امام صادق علیه السلام فرمودند:

دعا می‌تواند قضا و سرنوشت را تغییر دهد.^{۱۴}

برای همین هرگز ناامید نشوید، بلکه در هر شرایط به دعا پناه ببرید و به این وسیله تغییرات مثبتی در آینده خود ایجاد کنید.

بند کفش من گم شده است!

آیا شده است بند کفش شما گم شود؟

در آن موقع شما چه می‌کنید؟

خب معلوم است، یک بند دیگر برای کفش‌تان تهیه می‌کنید.

اما سؤال من این است: آیا شما برای داشتن یک بند کفش، دعا هم می‌کنید؟

شاید بگویید آقای نویسنده! یک بند کفش ارزش ندارد که ما به خاطر آن دعا

کنیم و وقت خدا را بگیریم!

اما پیامبر ﷺ به ما دستور داده‌اند حتی بند کفش خود را هم از خدا بخواهید. آری! حاجت‌های خود را - هرچند کوچک باشد - از خدای بزرگ بخواهید. آیا قصه حضرت موسی علیه السلام را می‌دانی؟ آیا شنیده‌ای که خدا به او وحی کرد: ای موسی! هرآنچه را به آن نیاز داری از من بخواه، حتی اگر آن چیز نمک غذای تو باشد.

آری! ما باید به هر بهانه‌ای که پیش می‌آید با خدای خود تماس بگیریم و فقط این‌گونه است که در زندگی، به آرامشی بزرگ می‌رسیم.^{۱۵}

بیچارگی خود را نشان چه کسی بدهم؟

بارها پیش آمده است که در زندگی به شرایط سختی برخورد کرده‌ای، به‌گونه‌ای که اضطراب، تمام وجود تو را فراگرفته است.

ما برای رفع اضطراب و نگرانی چه باید بکنیم؟

آیا مایل هستی دستور امام صادق علیه السلام را برایت نقل کنم؟

چقدر خوب است به این دستور عمل کنی!

آیا می‌دانی در آن لحظات، هیچ چیز مانند تواضع و فروتنی در درگاه خداوند، کارگشا نیست؟

برخیز، از این زندگی ماشینی جدا شو، به جایی برو که فقط زمین باشد و خاک!

آن‌گاه آستین خود را بالا بزن و به سجده برو!

سجده‌ای روی خاک تا آنجا که بازو و زانوی تو هم خاک آلود شود.^{۱۶}

بگذار خاک بر صورت و اعضای بدن تو بنشیند و در آن حالت خدا را صدا

بزن.

این کار رحمت خداوند را به سوی تو می‌کشاند و تو در سجده فکر می‌کنی که یک روز، بالاخره مرگ فرامی‌رسد و همین بدن تو میان خاک قرار می‌گیرد. اکنون تو در سجده هستی و بوی خاک به مشامت می‌رسد و آخرین سفر خود را (سفر قبر) به یاد می‌آوری، برای همین است که دیگر غم و غصهٔ دنیا را فراموش می‌کنی و مقداری به فکر آخرت می‌افتی و سعی می‌کنی برای سفر خود زاد و توشه‌ای فراهم آوری که سفر بسیار نزدیک است.

چگونه بلا را از خود دور کنیم؟

امروزه، مشاهده می‌کنیم که خیلی‌ها به بلا و گرفتاری مبتلا می‌شوند؛ بلاهایی مثل تصادف و آتش‌سوزی زندگی ما را تهدید می‌کند و آرامش را از ما می‌گیرد.

آیا می‌خواهید درهای بلاها را به روی خود ببندید؟

آیا می‌خواهید کاری کنید که دیگر این بلاها به سوی شما نیاید؟

حضرت علی علیه السلام فرمود:

قبل از آنکه بلا به سراغ شما بیاید، با دعا کردن درهای بلا و گرفتاری را به روی

خود ببندید.^{۱۷}

حاجت خود را بر زبان بیاورید

بعضی‌ها را دیده‌ام که به خیال خود خیلی عارف شده‌اند و به مردم می‌گویند:

«ما هیچ‌گاه از خدا چیزی طلب نمی‌کنیم، خدا به خواسته ما آگاهی دارد، پس

برای چه دعا کنیم!»

ولی امام صادق علیه السلام فرمودند:

خداوند به حاجت‌های بندگان خود آگاهی دارد و می‌داند آنها چه حاجتی دارند؛
اما او دوست دارد بندگانش هنگام دعا، حاجت‌های خود را بر زبان آورده، از او
تقاضا کنند.^{۱۸}

در حدیث دیگر آمده است:

هر گاه خواستی دعا کنی، پس حاجت خود را بر زبان بیاور.^{۱۹}

چون دوستت دارم، جوابت را نمی‌دهم

یک روز یکی از دوستان جوانم - که هنوز ازدواج نکرده بود - به خانه ما آمد و
دید که پسر کوچکم مرا صدا می‌زند و مرا «بابا» خطاب می‌کند، اما من جواب او
را نمی‌دهم.

او به من اعتراض کرد که چرا جواب این بچه را نمی‌دهی، حیفت نمی‌آید این
بچه به این قشنگی تو را صدا می‌زند و تو فقط به او نگاه می‌کنی!

آیا شما می‌دانید من چه پاسخی به مهمان خود دادم؟

من با شنیدن صدای فرزندم، عشق می‌کردم؛ در تمام دنیا، او تنها کسی بود
که مرا «بابا» خطاب می‌کرد، این برای من خیلی لذت‌بخش بود!
وقتی من این صدا را می‌شنیدم به فکر فرومی‌رفتم که خدا چقدر به من
نعمت داده است، خیلی‌ها حاضرند همه دنیا را بدهند و در عوض بچه‌ای
داشته باشند که آنها را «بابا» صدا بزند.

من با زبان بی‌زبانی به پسر می‌گفتم: باز هم صدایم بزن که لذت و صفای
زندگی من همین صدا زدن تو است.

من در آن لحظه که جواب پسر را نمی‌دادم، داشتم با او عشق‌بازی می‌کردم. البته در نهایت کودک خود را در آغوش گرفتم و او را غرق بوسه کردم. اما آن دوست من، چون هنوز بابا نشده بود، این چیزها را درک نمی‌کرد. آری! باید «بابا» بشوی تا بدانی چه صفایی دارد.

خدایا! به حق عزیزان خودت، به همهٔ آنانی که آرزو دارند فرزندی داشته باشند، فرزند صالح عنایت نما، آمین.

خوب من! اگر خدا را صدا زدی و او جواب تو را کمی دیرتر داد ناراحت نباش. در یکی از احادیث می‌خوانیم:

وقتی بنده‌ای دعا می‌کند و خالق خویش را صدا می‌زند، خداوند می‌گوید:

این صدایی است که دوست دارم بشنوم!

براستی خدا هم برای خودش عالمی دارد!

خدا دعای مؤمن را با تأخیر، اجابت می‌کند؛ چون صدای او را دوست دارد و به شنیدن آن، شوق و اشتیاق دارد.

این صدای بندهٔ اوست که به آسمان‌ها می‌رسد. خداوند می‌خواهد فرشتگان، صدای دلنواز بنده‌اش را بشنوند.

خدا می‌گوید:

بگذارید این صدا ادامه پیدا کند که من عاشق این صدا هستم!

بندهٔ من دارد با من سخن می‌گوید!

من جواب او را نمی‌دهم؛ چون می‌خواهم این صدا را زیاد بشنوم.^{۲۰}

وقتی دعا کنید که یقین کامل دارید

موقع دعا کردن باید حواست جمع باشد با یقین کامل دعا کنی!
اگر خدا را صدا بزنی اما پیش خود بگویی: «معلوم نیست خدا جواب مرا بدهد یا نه»، بدان که دعایت مستجاب نمی‌شود.
هنگامی دعای تو مستجاب می‌شود که خدا را با توجه کامل، صدا بزنی و یقین داشته باشی خداوند دعای تو را مستجاب می‌کند.
آری! خدا به قلب تو نگاه می‌کند، اگر به خدا اعتماد داشته باشی و با یقین کامل، او را بخوانی جواب تو را می‌دهد.
اگر به لطف و کرم خدای خویش اعتماد نداشته باشی، معلوم نیست چه زمانی به حاجت خود برسی.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هنگامی که دعا می‌کنی، پس با قلب خویش به سوی خدا رو کن و به استجابت دعای خویش یقین داشته باش.^{۲۱}

در حدیث دیگر آمده است:

وقتی یقین دارید، دعا کنید که در آن لحظه دعای شما مستجاب می‌شود.^{۲۲}

برای استجابیت دعا به قرآن پناه ببریم

شما فکر می‌کنید اگر نامه‌ای از طرف معشوق به دست یک عاشق برسد، او چند بار آن نامه را می‌خواند؟
عاشق نه یک بار بلکه صدها بار نامه معشوق را می‌خواند و هرگز از خواندن آن نامه سیر نمی‌شود.

خوب من! این حکایت عشق‌های مجازی است؛ براستی، بهترین و باوفاترین معشوق ما خدای ماست. او مهربان‌ترین مهربانان است و بندگان خود را دوست دارد.

همین خدا برای ما نامه‌ای فرستاده است و آن قرآن است!

اکنون که می‌خواهی با اوسخن بگویی و دعا بکنی اول این نامه را بخوان!
قرآن و دعا، دو بال برای پرواز هستند، تو برای پرواز در آسمان عشق حقیقی،
به این دو بال نیاز داری!

حضرت علی علیه السلام فرمود:

هرکس صد آیه قرآن بخواند و بعد از آن هفت بار «یا الله» بگوید، خدا دعای او را

مستجاب می‌کند. ۲۳

چرا خدا به وعده‌اش وفا نکرد؟

مدت زیادی است که یک سؤال، ذهن مرا به خود مشغول کرده است. بالأخره امروز تصمیم گرفتم خدمت امام صادق علیه السلام بروم و سؤال خود را از آن حضرت بپرسم:

خداوند در قرآن فرموده است: «مرا بخوانید تا اجابت کنم شما را»، اگر این سخن راست است پس چرا من هرچه دعا می‌کنم حاجتم برآورده نمی‌شود؟^{۲۴}

امام صادق علیه السلام با مهربانی به من نگاهی می‌کند و می‌فرماید:

خداوند متعال به وعده‌هایی که در قرآن داده است عمل می‌کند. آری! هرکس اطاعت و بندگی خدا را بنماید و به روش صحیح، دعا کند، خدا دعایش را مستجاب می‌کند.

آیا دعای من به شیوه صحیح نبوده است؟

امام در پاسخ می‌فرماید:

چون خواستی دعا کنی، در ابتدا، حمد و ثنای خدا را بنما و نعمت‌هایی را که خدا به تو داده است در ذهن خود مرور کن و از صمیم دل شکر آنها را به جا بیاور. بعد از آن بر محمد و آل محمد درود و صلوات بفرست.

آن‌گاه از گناهانی که انجام داده‌ای توبه کن و از خدا بخواه که گناهانت را ببخشد و بعد از آن، شروع به دعا کردن بنما.

خواننده محترم! از شما می‌خواهم مدتی در این کلام امام صادق علیه السلام فکر کنی و ببینی چگونه آن حضرت، روش صحیح دعا را به ما آموزش می‌دهد.^{۲۵}

آن حضرت از ما می‌خواهد تا موقع دعا با یادآوری نعمت‌هایی که خدا به ما داده است نسبت به لطف خدا، خوش‌بین باشیم.

وقتی می‌خواهی دعا کنی باید احساس زیبایی نسبت به خدای خویش داشته باشی، تا بتوانی رحمت خدا را به سوی خود جذب کنی.

وقتی به نعمت‌هایی که خدا به تو داده است فکر می‌کنی، ناخودآگاه نعمت‌ها را به سوی خود جذب می‌کنی!

ما به هرچه فکر می‌کنیم آن را به سوی خود جذب می‌کنیم، این یک قانون است، قانون جذب!

اگر موقع دعا کردن بنشیننی و به تمام آنچه خدا به تو داده است فکر کنی، می‌بینی که خداوند چقدر در حق تو مهربانی نموده است.

و اکنون که به داشته‌هایت فکر می‌کنی، مثبت‌اندیش می‌شوی، فضای ذهن تو پر از اندیشه‌های زیبا می‌شود، عشق و محبت تو به خدا زیادتر می‌شود و او را بیشتر و بیشتر دوست می‌داری!

و با این عشق و محبت، خدای خود را می‌خوانی و می‌دانی جواب تو را می‌دهد.

دعا در نماز واجب را فراموش نکن

«عبدالله بن هلال» می‌گوید:

من در وضعیت بسیار سختی زندگی می‌کردم، یک روز تصمیم گرفتم شرح حال خود را به امام صادق علیه السلام بدهم و از آن حضرت راه حلی بگیرم.

برای همین خدمت آن حضرت آمدم و گفتم: اوضاع و احوال زندگی من خیلی

خراب است، چه کار کنم؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

در نماز واجب برای رفع مشکل خود دعا کن.^{۲۶}

خواننده محترم! به یاد داشته باش که دعا در نماز واجب را فراموش نکنی و برای حاجت‌های خود دعا کنی. گاه مشکلاتی در زندگی ما پیش می‌آید که هیچ چیز آن را چاره نمی‌کند مگر دعا در نماز واجب! پس همواره دعا را در نماز واجب غنیمت بشمار.

دعای سر سفره مستجاب است

یکی از یاران امام صادق علیه السلام، که حاجت مهمی داشت، از آن حضرت برای استجاب دعا راه حلی خواست.

امام علیه السلام به او فرمود:

به منزل خود برو و مقداری پول فراهم کن و اگر پول نداشتی یکی از وسایل خانها را بفروش و با پول آن غذایی تهیه کن و ده نفر از دوستان خود را به خانها دعوت کن، هنگامی که آنان غذای خود را خوردند از آنان بخواه تا برای تو دعا کنند.

او می‌گوید من این کار را انجام دادم و چون پولی نداشتم با فروش بعضی از وسایل خانه، این مهمانی را راه انداختم.

وقتی دوستانم آن غذا را خوردند از آنان خواستم برای من دعا کنند.

بعد از مدت کمی، دنیا و ثروت به من روی آورد، وضع مادی من بسیار خوب شد و حاجت من هم برآورده شد.

آری! غذا دادن در خانه، برکت زیادی را به سوی زندگی‌ات جذب می‌کند و باعث می‌شود دعا‌های مهم تو مستجاب شود.^{۲۷}

دعا‌های بزرگ از خدا بخواهیم

«ربیعہ»، هفت سال بود توفیق داشت خدمت‌گزاری پیامبر ﷺ را بنماید. یک روز، پیامبر او را صدا زد و به او فرمود:

ای ربیعہ! هفت سال است خدمت مرا می‌کنی و هنوز از من تقاضایی نکرده‌ای، آیا آرزو و حاجتی نداری؟

ربیعہ، انسانی بسیار فهمیده بود، برای همین از پیامبر خواست به او مهلت بدهد تا در مورد این موضوع فکر کند.

آری! او می‌دانست یک ساعت فکر بهتر از هفتاد سال عبادت است. ربیعہ یک شب تمام به این موضوع فکر کرد که از پیامبر ﷺ چه بخواهد. روز بعد فرارسید.

نگاه کن! این ربیعہ است که به سوی خانه پیامبر می‌رود. ربیعہ در خانه را می‌زند و بعد از کسب اجازه، وارد خانه شده، سلام می‌کند و در گوشه‌ای می‌نشیند.

او منتظر می‌ماند تا پیامبر با او سخن بگوید. انتظار به سر می‌آید و پیامبر درحالی‌که لبخند زیبایی بر لب دارد، می‌فرماید:

ای ربیعہ! آیا آرزوی خود را مشخص ساختی؟

ربیعہ در جواب می‌گوید:

آری، ای رسول خدا! حاجت من این است که در بهشت نیز کنار شما باشم. پیامبر با شنیدن این سخن، خیلی خوشحال شده، می‌فرماید:

ای ربیعه! بگو بدانم این آرزوی خوب را از چه کسی یاد گرفتی؟

ربیعه می‌گوید:

من خودم فکر کردم و به این نتیجه رسیدم که اگر من از شما مال و ثروت دنیا بخواهم بالأخره باید آن را بگذارم و بروم؛ اگر از شما عمر طولانی بخواهم، عاقبت مرگ به سراغ من می‌آید.

آری! ربیعه بهترین گزینه را انتخاب کرده بود؛ او بهشت تنها را آرزو نکرده بود بلکه او هم بهشت را می‌خواست و هم همنشینی با یار را!

آری! ربیعه با فکر کردن به جمع‌بندی خوبی رسیده بود، در بهشت بودن، آن هم کنار پیامبر، چه صفایی دارد!

پیامبر با شنیدن سخن ربیعه سرش را پایین انداخت و به فکر فرورفت. پیامبر چه کند، کسی که هفت سال خدمت‌گزاری او را کرده است، یک خواسته از او دارد.

ربیعه با خود می‌گوید عجب خواسته بزرگی از پیامبر نمودم.

آیا آن حضرت این خواسته مرا قبول می‌کند؟

پیامبر سر خود را بالا گرفته، رو به ربیعه می‌فرماید:

این کار را برای تو می‌کنم، به شرط آنکه تو هم در مقابل عظمت خدا، زیاد سجده

کنی و همیشه پیرو علی بن ابی طالب علیه السلام باشی!

آری! ما هم باید تلاش کنیم در موقع دعا کردن همت بالایی داشته باشیم و

فقط به فکر حاجت‌های دنیایی نباشیم.^{۲۸}

دعا را با گریه همراه کن

آیا می‌دانی بهترین لحظه برای دعا کردن چه لحظه‌ای است؟
آن لحظه‌ای که اشک از گوشه چشم جاری می‌شود لحظه بسیار ارزشمندی است که باید آن را غنیمت بشماری.^{۲۹}
آن لحظه است که باران رحمت بر قلب تو نازل می‌شود و نسیم خوش عفو او در بهار وجودت می‌وزد.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

آن موقعی که اشک از چشمت جاری شد و قلب تو شکست، بدان که دعایت مستجاب می‌شود.^{۳۰}

شاید بگویی من هر کار می‌کنم هنگام دعا اشکم جاری نمی‌شود، چه کار کنم؟

آیا می‌خواهی کاری را که یکی از یاران امام صادق علیه السلام انجام می‌داد یاد تو بدهم؟

«اسحاق بن عمار» هم مثل بعضی‌ها هنگام دعا کردن، اشکش جاری نمی‌شد تا اینکه به راه حل جالبی رسید.

بعضی از دوستان و اقوام او از دنیا رفته بودند، او به یاد آنها می‌افتاد که چگونه او را تنها گذاشتند و رفتند و چگونه دوستان او با هزاران آرزو زیر خاک آرمیده‌اند.

او به فکر تاریکی قبر می‌افتاد، به فکر اینکه دیر یا زود مرگ به سراغ او هم می‌آید.

اینجا بود که دلش نرم و اشکش جاری می‌شد و بعد از آن، قلب خودش را متوجه خدای مهربان می‌کرد و او را از صمیم دل صدا می‌زد و دعا می‌کرد.

اسحاق بن عمار مدتی بود که از این شیوه برای دعا کردن استفاده می‌کرد و از

نتیجه آن خیلی خوشحال بود.

یک روز به فکرش رسید خوب است این روش خود را خدمت امام صادق علیه السلام مطرح کنم.

آن حضرت به او فرمود:

ای اسحاق! به بستگان و دوستانت که از دنیا رفته اند فکر کن و چون دلت

شکست، اشک بریز و خدای خویش را بخوان و دعا کن.^{۳۱}

حق الناس خیلی مهم است!

مقدمات سفر به کربلا را آماده کرده و به مرز «مهران» در غرب کشور رفته بودم تا از آنجا وارد کشور عراق شوم.

گذرنامه من دست مأمور نیروی انتظامی بود و شماره آن را وارد رایانه کرد و بعد به من گفت: «لطفاً، فیش خروجی!»

تازه یادم آمد که من باید برای خروج از کشور، بیست هزار تومان به حسابی در بانک ملی پرداخت نموده، فیش آن را اینجا تحویل می‌دادم.

همه کارهای من آماده بود، با چه زحمتی ویزای کشور عراق را گرفته بودم و تا مرز مهران آمده بودم؛ ولی چون این فیش خروجی را تهیه نکرده بودم، نمی‌توانستم از کشور خارج شوم.

آیا شما می‌دانید خدا هم قانونی شبیه این قانون دارد؟

شما همه مقدمات دعا کردن را انجام می‌دهید: وضو می‌گیرید، به مسجد می‌روید، دو رکعت نماز می‌خوانید و...، آن‌گاه خواسته خود را از خدا می‌خواهید.

دعای شما می‌خواهد به ساحت قدس الهی برود؛ ولی برگه عبور ندارد!

شاید سؤال کنید این برگه عبور دعای من چه چیزی است؟

برگه عبور دعای شما این است که حقی از مردم پیش تو نباشد.

حق الناس! حق الناس!

خداوند از حق خودش می‌گذرد؛ ولی از حق مردم نمی‌گذرد؛ چون مال مردم

است، باید صاحب حق را راضی کنید.

این سخن خود خداست که به حضرت عیسی علیه السلام فرمود:

ای عیسی! آن کس که حق مردم را ضایع کرده باشد، دعایش را مستجاب نمی‌کنم. ^{۳۲}

امام صادق علیه السلام فرمود:

اگر می‌خواهید دعای شما مستجاب شود، سعی کنید لقمه غذایی که می‌خورید حلال باشد؛ زیرا خدا دعای کسی را که در شکم او لقمه حرام باشد مستجاب نمی‌کند. ^{۳۳}

خواننده محترم!

این یک قانون خداوند است و خدا هم با کسی تعارف ندارد!

با یکی از دوستان خود برای مراسم شب‌های قدر به مسجد رفته بودم، در مسجد از مردم با خرما و شیر کاکائو پذیرایی می‌کردند، اما دیدم دوست من لب به آنها نمی‌زند.

علت را سؤال کردم، گفت: آیا می‌دانی این شیر کاکائو و خرما را چه کسی به مسجد آورده است؟

گفتم: آری! الآن اعلام کردند و برای شادی روح اموات او تقاضای فاتحه کردند.

و دوست من سکوت کرد و دیگر هیچ نگفت.

من مقداری فکر کردم و متوجه شدم که صاحب این نذر، از راه حرام، کاسبی می‌کند.

کاش مسئولان مساجد ما، حداقل در شب‌های قدر، نذری هرکس را قبول نمی‌کردند!

معلوم است وقتی این لقمه حرام از گلوی من پایین رفت دیگر هر قدر هم تلاش بکنم دعایم مستجاب نمی‌شود!

چرا دستم را به سوی آسمان بگیرم؟

امام صادق علیه السلام در مورد خدانشناسی با شخصی سخن می‌گفت و به این نکته تأکید می‌کرد که خداوند بالاتر از زمان و مکان است، او خالق زمان و مکان است.

اینجا بود که آن مرد به امام صادق علیه السلام گفت:

اگر شما اعتقاد دارید خدا بالاتر از زمان و مکان است، پس چرا وقتی دعا می‌کنید دست‌های خود را به سوی آسمان می‌گیرید؟

امام در جواب او فرمود:

معدن رحمت و رزق خداوند در عرش قرار دارد و عرش هم در آسمان است، ما اگر دست خود را هنگام دعا به سوی آسمان می‌گیریم برای این است که به دنبال رحمت او هستیم.

خداوند در قرآن فرموده است رزق شما در آسمان است چنانچه رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داده است هنگام دعا دست خود را به سوی آسمان بگیریم!

و این گونه بود که آن مرد به پاسخ خود رسید. ^{۳۴}

در اینجا خوب است خاطره‌ای را برای شما نقل کنم:

در سفر حج، چون هتل ما از مسجد الحرام فاصله زیادی داشت، برای همین گاه برای خواندن نماز جماعت به مسجدی که در نزدیکی هتل بود می‌رفتم. یک روز که در مسجد بودم، تابلوی بزرگی توجه مرا به خود جلب کرد. روی تابلو، معارف اسلامی - البته از نظر وهابی‌ها - به صورت پرسش و پاسخ نوشته شده بود:

أَيْنَ اللَّهِ؟ إِنَّ اللَّهَ فِي عَرْشِهِ.

خداوند کجاست؟ خدا در عرش خود است!

آری! خدایی که وهابی‌ها می‌پرستند در عرش است؛ اما خدایی که ما به او اعتقاد داریم بالاتر از هر مکانی است، او خالق مکان است، چطور می‌شود در

محدوده مکان قرار گیرد؟!
 خب معلوم است کسی که از اهل بیت علیهم السلام فاصله بگیرد خداشناسی او بهتر از این نمی شود.

آیا خدا هم خجالت می کشد؟
 آیا می دانید خدا چه موقع حیا می کند و خجالت می کشد؟
 شاید بار اولی است که این مطلب را می شنوی!
 امام صادق علیه السلام فرمودند:
 هرگاه بنده ای دست خود را به سوی خدا بلند کند، خداوند خجالت می کشد دست او را خالی برگرداند.
 آری! وقتی تو دست گدایی خود را به سوی او - که مهربان ترین مهربانان است - بلند کرده ای، آیا می شود او تو را ناامید کند؟
 خدا به ما دستور داده است اگر گدایی به در خانه ما آمد او را ناامید نکنیم، پس چطور می شود او گدایان خود را ناامید کند؟
 برای همین است که امام صادق علیه السلام به ما دستور داده اند چون دست های خود را به سوی آسمان گرفتید و دعا نمودید، پس آن دست ها را به سر و صورت خود بکشید.
 آیا علت این دستور را می دانی؟
 زیرا خداوند رحمت خود را بر دست های تو نازل می کند؛ آری! دست های تو پر از مهربانی او شده است، آیا نباید مهربانی را به چشم کشید؟^{۳۵}

روزه، ایستگاه مهم دعا

گاه برای انسان شرایط سختی پیش می‌آید و همهٔ راه‌ها بر او بسته می‌شود. به نظر شما در این شرایط سخت، انسان چه کاری باید انجام بدهد؟ آیا راه حلی به ذهن شما می‌رسد؟
امام کاظم علیه السلام فرمود:

هنگامی که به شما بلایی می‌رسد روزه بگیرید؛ چرا که خداوند در قرآن فرموده است: «از صبر و نماز کمک بگیرید» و منظور خدا از صبر، روزه است و دعای روزه‌دار هنگام افطار کردن، مستجاب است.^{۳۶}

از این به بعد هرگاه حاجت مهمی داشتی روزه بگیر و در لحظهٔ افطار، دست‌های خود را به سوی آسمان بالا بگیر و دعا کن که خداوند دعایت را مستجاب می‌کند.

قبل از دعا کردن، نماز بخوان

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس وضو بگیرد و دو رکعت نماز بخواند [و حق رکوع و سجده‌های آن نماز را به جا آورد، یعنی رکوع و سجده خود را مقداری طول دهد] و چون نماز او تمام شد، حمد و ثنای خداوند را بنماید و بر رسول خدا ﷺ صلوات بفرستد و حاجت خود را بخواهد، ناامید نخواهد شد و خدا دعای او را مستجاب خواهد کرد.^{۳۷}

تعریف و تمجید از خدا را فراموش نکن

آیا خدا به تعریف و تمجید ما نیاز دارد؟

معلوم است که نماز و روزه‌های ما به اندازه‌ی سر سوزنی برای خداوند فایده‌ای ندارد و اگر او ما را به خواندن نماز و گرفتن روزه مکلف کرده به خاطر کمال خود ما است.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

قبل از دعا کردن، از خدا تعریف کنید و او را مدح نمایید.^{۳۸}

براستی اگر خدا به تعریف ما نیاز ندارد پس چرا امام صادق علیه السلام به ما چنین دستور می‌دهد؟

آیا جوابی به ذهن شما می‌رسد؟

اگر در جملاتی که امام صادق علیه السلام برای ما بیان کرده‌اند دقت کنیم می‌توانیم به جواب این سؤال برسیم، پس بگذار ابتدا کلام امام صادق علیه السلام را برای شما کامل کنم:

چون خواستید دعا کنید خداوند را این‌گونه مدح کنید:

ای که کرم تو از همه بیشتر است،

ای که از همه بهتر و بزرگوارتری،

ای مهربان ترین مهربانان،

تو یگانه هستی و هر آنچه بخواهی انجام می دهی،

ای کسی که هیچ کس، همانند تو نیست،

ای شنونده و بینا!

آری! ما این کلمات را برای خودمان می گوئیم نه برای خدا.

ما این جملات زیبا را می گوئیم تا خودمان باورمان شود خداوند مهربان ترین

مهربانان است و بدانیم ما به در خانه چه کسی آمده ایم.

در آن لحظه ای که مشکلی برای ما پیش می آید چه بسا فراموش می کنیم چه

خدای مهربانی داریم.

به ما گفته اند این گونه خدا را بخوانیم تا یادمان بیاید که به خانه کسی آمده ایم

که همه، ریزه خوار احسان اویند و همه کریم های دنیا، محتاج کرم او هستند.

ما با گفتن این جملات داریم به خودمان تلقین می کنیم و قلب خود را برای

پذیرش رحمت خداوند آماده می کنیم.

پس از امروز به بعد هرگاه خواستی دعا کنی این جملات را قبل از دعای خود

بگو:

يا أَجْوَدَ مَنْ أَعْطَى، يا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ، يا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ، يا وَاحِدًا أَحَدًا،

يا مَنْ لَمْ يَتَّخِذْ ضَاحِبَةً وَلَا وِلْدًا، يا مَنْ يَفْعَلُ ما يَشَاءُ وَيَحْكُمُ ما يُرِيدُ

وَيَقْضِي ما أَحَبَّ، يا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ، يا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى،

يا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

چهل نفر را دور خود جمع کن

هرگاه دعای مهمی داشتی چهل نفر از دوستان و آشنایان خود را در مکانی جمع کن و از آنان بخواه برای تو دعا کنند.

و چون آنان در حق تو دعا کردند خداوند دعای آنها را مستجاب می‌کند و تو به حاجت خود می‌رسی.

اما اگر نتوانستی چهل نفر را جمع کنی، یک راه دیگر هم داری، چهار نفر از دوستان خود را دعوت کن و از آنها بخواه که هر کدام ده بار برای حاجت تو دعا کنند.

در این صورت چهل بار برای حاجت دعا شده است، آن هم از طرف دیگران.

این مطلب را که برای شما نقل کردم دستور امام صادق علیه السلام است.^{۳۹} حتماً دیده‌ای که بعضی از مردم وقتی حاجت مهمی دارند یک‌سری کارهای عجیب و غریب می‌کنند تا به حاجت خود برسند.

یک نفر نیست به آنها بگویند اگر می‌خواهید به حاجت خود برسید و دعای شما مستجاب شود هر چیز بدون سند و مدرکی را که شنیدید بدون تحقیق انجام ندهید، بیاوید به سخنان امامان معصوم علیهم السلام پناه ببرید و از آنها بخواهید شما را راهنمایی کنند؛ زیرا آنان راهنمایانی هستند که شما را به منزل مقصود می‌رسانند.

این که کار سختی نیست، چهار نفر از دوستان خود را به خانه‌ات دعوت کن، و از آنها بخواه که وضو بگیرند و دو رکعت نماز بخوانند و هر کدامشان ده بار

برای تو دعا کنند، البته یادت نرود بعد از این مراسم، به رسم ادب، از آنان پذیرایی کنی.

خدای من در همین نزدیکی‌ها است!

براستی خدا به همه ما بسیار نزدیک است! برای همین باید قبل از دعا کردن این نکته را به خود یادآوری کنیم که او در همین نزدیکی‌ها است و برای همین لازم نیست هنگام دعا فریاد بزنیم. همه شنیده‌ایم که خدا از رگ گردن به ما نزدیک‌تر است و این کنایه از آن است که او خیلی به ما نزدیک است و صدای ما را می‌شنود. حضرت امیر مؤمنان علیه السلام به ما دستور داده‌اند قبل از هر دعا این جملات را بگوییم:

یا مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ، يا مَنْ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ، يا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى، يا مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ. ۴۰

ای کسی که به من از رگ گردن نزدیک‌تری، ای کسی که خواست تو بر خواست دیگران برتری دارد، ای که مقام تو بالاتر از فهم و عقل من است، ای کسی که مثل و همانندی نداری!

آری! با گفتن این جملات قبل از دعا کردن، به خود تلقین می‌کنی که خدای مهربان به ما از خود ما هم نزدیک‌تر است. و با توجه به این نکته است که می‌توانی با اطمینان او را صدا بزنی؛ چراکه او را کنار خود یافته‌ای.

چه هنگامی دعا مستجاب می شود؟

در سخنان اهل بیت علیهم السلام، زمان های مختلفی به عنوان زمان استجاب دعا معرفی شده است.^{۴۱}

من در اینجا به ذکر آن مواردی می پردازم که برای شما بیشتر قابل استفاده است:

۱. هنگام اذان (مخصوصاً اگر اذان را با مؤذن تکرار کنی)؛
۲. هنگام باریدن باران؛
۳. هنگام وزیدن باد؛
۴. بعد از خواندن نمازهای واجب؛
۵. هنگامی که ظهر شرعی فرامی رسد (موقع اذان ظهر) که در آن لحظه، رحمت خدا نازل می شود و درهای آسمان باز می شود؛
۶. هنگام سحر که در آن موقع دو فرشته ندا می کنند: «آیا کسی هست توبه کند تا خدا توبه او را قبول کند؟ آیا کسی هست از گناهان خود استغفار کند تا خدا گناهان او را ببخشد؟ آیا کسی هست حاجتی داشته باشد تا خدا حاجت او را بدهد؟»
۷. فاصله سحر تا طلوع خورشید، لحظاتی است که حاجت های مهم، در آن وقت برآورده می شود؛
۸. وقتی اولین قطره خون شهید روی زمین ریخته شود؛
۹. هنگام خواندن قرآن؛
۱۰. نیمه شب: امام صادق علیه السلام فرمودند: «هر بنده مؤمنی که نیمه شب، نماز

بخواند و دعا کند خداوند دعایش را مستجاب می‌کند»، پس وقتی نیمه شب فرارسید فرصت را غنیمت بشمار.

۱۱. در آخرین رکعت نماز شب (نماز وتر)؛

۱۲. شب جمعه: در حدیث آمده است که مؤمن دعا می‌کند و خدا استجابت دعای او را تا شب جمعه، به تأخیر می‌اندازد و چون شب جمعه فرارسید حاجت او را برآورده می‌سازد؛

۱۳. روز جمعه قبل از طلوع خورشید؛ زیرا حضرت زهرا علیها السلام در آن موقع دعا می‌کرد؛

۱۴. شب میلاد پیامبر صلی الله علیه و آله؛ ۱۵. شب‌های قدر ماه رمضان؛

۱۶. شب عرفه و روز آن؛ ۱۷. شب اول ماه رجب؛

۱۸. شب نیمه شعبان؛ ۱۹. شب نیمه ماه رجب؛

۲۰. شب و روز عید فطر؛ ۲۱. شب و روز عید قربان؛

۲۲. روز عید غدیر؛ ۲۳. روز مبعث.

دعای چه کسانی حتماً قبول می‌شود؟

خداوند وعده داده است هرکس با شرایط کامل، او را بخواند دعایش را مستجاب می‌کند؛

اما در این میان، دعای چند نفر ویژگی خاصی دارد که زودتر مورد توجه خداوند قرار می‌گیرد.

من در اینجا به بعضی از آنها اشاره می‌کنم:

۱. دعای پدر در حق فرزند: هنگامی که پدری برای فرزند خود دعا کند خداوند

به فرشته‌های خود می‌گوید: «این دعا را نزد من آورید.»

۲. دعای کسی که به زیارت خانه خدا می‌رود (در سفر حج یا عمره)؛ برای

همین یکی از دستورهای اسلامی این است که اگر شما حاجت مهمی دارید،

موقعی که حاجی‌ها به سفر مکه می‌روند از آنها بخواهید موقع زیارت خانه خدا

برای شما دعا کنند که دعای آنها در حق دیگران مستجاب است.

۳. دعای شخص روزه‌دار، موقعی که افطار می‌کند.

۴. دعای مؤمن در حق برادر مؤمن خود.

۵. دعای کودکان تا زمانی که به گناه آلوده نشده‌اند.
۶. دعای مسافر. اگر به مسافری که دور از وطن است کمک نمودید، از او بخواهید تا برای شما دعا کند که دعای او مستجاب است.
۷. دعای فقیر: برای همین وقتی به فقیری کمک می‌کنید از او بخواهید برای شما دعا کند که دعای او در آن لحظه در حق شما، مستجاب می‌شود.^{۴۲}
- توجه کنید! ممکن است دعای مسافر یا فقیر در مورد حاجت‌های خودش، مستجاب نشود و خود او هزار مشکل داشته باشد و هر کار کند دعایش به اجابت نرسد؛ اما وقتی در حق دیگری دعا کند خدا این دعای او را مستجاب می‌کند.
- حواست باشد یک وقت مثل بعضی‌ها نگویی: «اگر دعای این فقیر مستجاب می‌شد اول برای خودش دعا می‌کرد تا از این فقر نجات پیدا کند.»
- خدا دعای فقیر را در حق دیگران مستجاب می‌کند، همین طور ممکن است دعای یک پدر برای امور خودش مستجاب نشود، اما دعای او در حق فرزندش مستجاب می‌شود.

حالت‌های دست هنگام دعا

همه ما می‌دانیم که هنگام دعا، بهتر است دست‌های خود را به سوی آسمان بگیریم؛ اما در سخنان اهل بیت علیهم‌السلام، حالت‌های مختلفی برای دست‌ها هنگام دعا بیان شده است.

این مطالبی که می‌خواهم برایتان نقل کنم شاید تا به حال نشنیده باشید ولی همه آنها از سخنان امامان معصوم علیهم‌السلام گرفته شده است.

شما می‌توانید با حالت‌های دست‌های خود: تضرع، زاری و التماس کردن به درگاه خداوند را به تصویر بکشید.

من در اینجا این سه حالت را برای تان شرح می‌دهم:

۱. تضرع به درگاه خدا

هنگامی که دل از همه‌جا کند و از همه کس ناامید شده‌ای و می‌خواهی بیچارگی خود را به خدای خویش بگویی، دو دست خود را به سمت آسمان بالا ببر و با خدای خویش سخن بگو.^{۴۳}

در این حالت دست‌های خود را تا آنجا که می‌توانی به سمت بالای سر خود بلند می‌کنی و این‌گونه با خدای خویش سخن می‌گویی.

۲. زاری کردن به درگاه خدا

چون خواستی به درگاه خداوند زاری کنی و به او بگویی جز تو کسی را ندارم و تو پناه منی، دو دست خود را مقابل صورت خویش، به سمت جلوی خودت (به سمت قبله) ببر و دعا کن.

در این حالت دست‌های خود را بالاتر از صورت خود نمی‌بری بلکه آنها را در امتداد صورت خود، به جلو می‌بری و کف دست‌های خود را به حالت قنوت درمی‌آوری.

البته بهتر است هنگامی این کار را انجام دهی که اشک چشمت جاری شده است.^{۴۴}

۳. التماس به خدا کردن

خداوند به حضرت عیسی علیه السلام وحی کرد وقتی بندگان به من التماس می‌کنند از آنها راضی می‌شوم.

اما برای التماس کردن، دو دست خود را به سمت آسمان بالا ببر و درحالی که کف دست‌های تو به سوی آسمان است، انگشت اشاره دو دست خود را آرام آرام، حرکت بده.^{۴۵}

با این زبان گناه کرده‌ام، حالا چه کنم؟

خدای متعال به حضرت موسی علیه السلام وحی کرد با زبانی دعا کن که با آن زبان گناه نکرده باشی!

اما مشکل این است که ما معصوم نیستیم و با این زبان خود گناه کرده‌ایم، پس چگونه خدا را بخوانیم و دعا کنیم؟
آیا راه حلی به ذهن شما می‌رسد؟

آیا موافقید قصه «ابراهیم بن شعیب» را برای شما نقل کنم؟

او یکی از یاران امام صادق علیه السلام بود که یک چشمش آسیب دیده بود و فقط با یک چشم می‌توانست ببیند.

یکی از دوستان او می‌گوید:

روز عرفه، او را دیدم درحالی که آن قدر اشک ریخته بود که چشم سالم او مثل یک کاسه خون شده بود.

نزدیک او رفتم و گفتم:

— تو که یک چشم بیشتر نداری، چرا این قدر گریه می‌کنی، می‌ترسم این چشم خود

را هم از دست بدهی، کاش کمتر گریه می‌کردی!

او رو به من کرد و گفت:

به خدا قسم، من امروز برای خودم حتی یک دعا هم نکردم!

من تعجب کردم و گفتم:

پس چرا این همه وقت گریه می‌کردی و اشک می‌ریختی؟

او گفت:

من برای دوستان خود دعا می‌کردم؛ زیرا از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:
 هر کس که برای برادر مؤمن خود دعا کند خداوند فرشته‌ای را مأمور می‌کند تا
 آن فرشته همان دعا را [که او برای برادر مؤمن خود کرده است]، در حق او کند.
 به خاطر این سخن امام صادق علیه السلام، من برای دوستانم دعا می‌کنم؛ من هر
 دعایی داشتم، آن دعا را برای دیگران خواستم تا آن فرشته، همان را برای
 من بخواهد و دعا کند؛ زیرا من در استجاب دعا خود شک دارم؛ ولی
 می‌دانم دعا آن فرشته حتماً مستجاب می‌شود.^{۴۶}
 آری! فرشتگان هیچ گناهی ندارند و هنگامی که برای ما دعا کنند دعایشان
 مستجاب می‌شود.
 و این گونه می‌توان با زبانی دعا کرد که با آن معصیت نشده است.

بنده خدا، تا حالا کجا بودی؟

بعضی از مردم موقعی که اوضاعشان خوب است و مشکل و گرفتاری خاصی
 ندارند به سراغ دعا نمی‌روند.
 آنها با خود می‌گویند که آخر برای چه دعا کنیم، دعا برای آدم‌های گرفتار
 است.

ولی امام سجاد علیه السلام فرمودند:

قبل از اینکه بلا و گرفتاری به سراغ شما آید، به دعا پناه ببرید؛ زیرا در این

صورت، فرشتگان با صدای شما آشنا می‌شوند و چون در هنگامهٔ بلا، دعا کردید آنها صدای شما را می‌شناسند و به هم می‌گویند: «این صدای یک آشنا است.» اما اگر موقع راحتی و خوشی دعا نکردید پس وقتی به بلا گرفتار شدید و دعا کردید، آن فرشتگان می‌گویند: «صدای تو را تا به حال نشنیده‌ایم، قبل از این کجا بودی؟»^{۴۷}

خداوند به حضرت داوود علیه السلام وحی کرد:

ای داوود! مرا در ایام خوشی خود یاد کن تا من هم هنگام سختی و گرفتاری، تو را یاد کنم.^{۴۸}

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس می‌خواهد موقع گرفتاری دعایش مستجاب شود، هنگام راحتی، زیاد دعا کند.

دعایی که یک میلیون برابر می‌شود

ایام حج بود و من احرام بسته بودم و به صحرای عرفات آمده بودم، تا چشم کار می‌کرد مردمی را می‌دیدم که با لباس احرام، در این صحرا جمع شده بودند. در این میان نگاه من به «معاویة بن وهب» افتاد. نمی‌دانم چه شد که به سوی این پیرمرد کشیده شدم و خود را کنار او رساندم. اوسخت مشغول دعا بود و متوجه حضور من نشد.

اشک از چشمان این مرد خدا جاری بود و با خدای خود راز و نیاز می‌کرد. با خود گفتم خوب است من هم دعاهای او را تکرار کنم، او یکی از یاران امام صادق علیه السلام است و مدت زیادی خدمت آن حضرت بوده و حتماً دعاهایی را از

آن حضرت آموخته است.

اما هر چه گوش سپردم دیدم او اصلاً برای خود دعا نمی‌کند، نام دوستان خود را می‌برد و برای آنها رحمت و بخشش خدا را طلب می‌کند. خورشید داشت غروب می‌کرد و همه حاجیان آماده می‌شدند به سوی سرزمین مشعر حرکت کنند؛ اما هنوز هم او برای دیگران دعا می‌کرد. خورشید غروب کرد و مردم صحرای عرفات را ترک کردند؛ اما او برنامه دعای خود را تمام نکرده است.

من دیگر طاقت نیاوردم، جلو رفتم و پس از سلام، گفتم:

من امروز کار عجیبی از شما دیدم، شما امروز فقط برای دوستان خود دعا نمودی و برای خود دعا نکردی!

گفت:

از کار من تعجب نکن؛ زیرا من از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

هر کس برای برادر مؤمن خود دعا کند فرشته‌ای در آسمان اول، او را صدا می‌زند و می‌گوید: «ای بنده خدا! تو برای برادر خویش دعا کردی، آگاه باش که خدا صد برابر آنچه برای او خواسته‌ای به تو می‌دهد.»

و هنگامی که دعای او به آسمان دوم می‌رسد فرشته‌ای صدا می‌زند و می‌گوید:

«برای تو دویست برابر آنچه برای برادر خود درخواست کردی، خواهد بود.»

فرشته‌ای در آسمان سوم می‌گوید: «برای تو سیصد برابر آنچه برای برادر خود

خواستی، خواهد بود.»

در هر یک از آسمان چهارم و پنجم و ششم و هفتم، فرشته‌ای به او وعده می‌دهد

که برای تو چهارصد، پانصد، ششصد و هفتصد برابر آنچه برای برادر خود

خواستی، خواهد بود.

و اکنون خدای متعال با این بنده خود سخن می‌گوید:

من آن ثروتمندی هستم که هرگز فقیر نمی‌شوم، ای بنده من، برای تو یک

میلیون برابر آنچه برای برادر مؤمنت درخواست کردی، قرار می‌دهم!

سپس معاویة بن وهب رو به من کرد و گفت:

حالا تو بگو بدانم کدام بهتر است، اینکه من برای خودم دعا کنم یا برای برادران

مؤمنم؟^{۴۹}

خواننده محترم!

آیا شما هم با نظر من موافقید معاویة بن وهب، از صحرای عرفه خارج شد

درحالی‌که بیش از همه حاجی‌ها، رحمت خدا را نصیب خود کرده بود؟!!

خوشا به حال کسی که در امور دینی و معنوی زرنگ و باهوش باشد!

اینکه ما هنگام دعا کردن فقط به فکر این دنیای خود باشیم و از آخرت خود

غافل بمانیم، کار اشتباهی است.

در لحظاتی که دلت می‌شکند و احساس می‌کنی دعایت مستجاب می‌شود

برای آخرت خویش هم دعا کن.

نباید گردگناه بگردم

امام باقر علیه السلام فرمودند:

هنگامی که بنده‌ای به درگاه خدا رو می‌کند و دعا می‌کند، خداوند تصمیم می‌گیرد

حاجت او را در آینده‌ای نزدیک بر آورده کند و برای همین فرشته‌ای را مأمور

می‌کند تا مقدمات حاجت آن شخص را فراهم آورد.

اما در این میان، آن شخص، گناه و معصیتی انجام می دهد در آن هنگام خداوند به آن فرشته می گوید:

دیگر به دنبال حاجت آن شخص نباش، او نافرمانی مرا نمود و دیگر شایستگی ندارد تا دعای او را مستجاب کنم.^{۵۰}

ما باید حواسمان باشد وقتی دعا کردیم و از خداوند حاجت خویش را طلب کردیم دیگر گرد گناه نگردیم.

سه سال است دعایم مستجاب نمی شود!

حضرت ابراهیم علیه السلام، برای چرای گوسفندان خود به دشت و بیابان رفته بود که صدایی به گوشش رسید.

نگاه کن، یک نفر وسط این دشت نماز می خواند.

خدایا! او کیست که چنین عاشقانه با خدای خویش راز و نیاز می کند؟

آیا موافقی همراه حضرت ابراهیم علیه السلام نزدیک برویم و با این بنده خدا سخن بگوییم؟

حضرت ابراهیم علیه السلام صبر می کند تا نماز آن مرد تمام شود، بعد از تمام شدن نماز، به او سلام می کند و جواب می شنود.

آن مرد نمی داند که این حضرت ابراهیم علیه السلام است که کنار او نشسته است.
منزل شما کجاست؟

این سؤالی است که حضرت ابراهیم علیه السلام از آن مرد می پرسد.

آن مرد کوه بلندی را نشان می دهد و می گوید:

کنار آن کوه، خانه من قرار دارد، من تنها زندگی می کنم.

حضرت ابراهیم علیه السلام می گوید:

آیا می شود من امشب مهمان شما باشم؟

آن مرد به فکر فرومی رود، او خیلی خوشحال می شود که مهمان به خانه او بیاید اما مثل این که مشکلی وجود دارد.

آن مرد به حضرت ابراهیم علیه السلام می گوید:

در راهی که به خانه من منتهی می شود رودخانه بزرگی است که نمی توان از آن عبور کرد و در آنجا وسیله ای برای عبور از آب رودخانه نیست.

حضرت ابراهیم علیه السلام از آن مرد می پرسد:

خودت چگونه از آن رودخانه عبور می کنی؟

آن مرد می گوید:

من می توانم از روی آن آب عبور کنم.

حضرت ابراهیم علیه السلام مقداری فکر می کند و بعد به آن مرد می گوید:

من هم همراه تو می آیم، امیدوارم خداوند همان گونه که تو را از روی آب عبور می دهد مرا نیز از آن آب عبور دهد.

آنها با هم حرکت می کنند و چون به آب می رسند آن مرد، دست حضرت ابراهیم علیه السلام را می گیرد و با هم از روی آب عبور می کنند.

بعد از مقداری راه رفتن، آنها به خانه می رسند و وارد خانه می شوند، خانه کوچک اما باصفایی است، هر چه هست خانه مرد خداست!

بعد از رفع خستگی، حضرت ابراهیم علیه السلام به آن مرد می گوید:

رفیق! بگو بدانم سخت ترین روزها برای انسان چه روزی است؟

آن مرد پاسخ می دهد:

روز قیامت، سخت‌ترین روز برای انسان است.

حضرت ابراهیم علیه السلام می‌فرماید:

بیبا با هم دعا کنیم و از خدا بخواهیم که ما را از شرّ آن روز حفظ کند.

آن مرد می‌گوید:

دعای من که مستجاب نمی‌شود، من مدت سه سال است برای یک حاجت خود

دعا می‌کنم؛ اما خداوند هنوز آن دعایم را مستجاب نکرده است.

حضرت ابراهیم علیه السلام به او می‌گوید:

رفیق من! اگر خداوند دعای تو را مستجاب نکرده برای این است که می‌خواهد

صدای تو را بشنود، خداوند عاشق شنیدن صدای تو است و برای همین تا به

حال، حاجت تو را نداده است.

آن مرد به فکر فرومی‌رود و می‌بیند این مطلب تا به حال به ذهنش نرسیده

است.

عجب! اگر خدا تا به حال دعای مرا مستجاب نکرده برای این بوده که

می‌خواسته صدای مرا بشنود، او عاشق شنیدن صدای دعای من بوده است و

من خبر نداشتم.

در این هنگام حضرت ابراهیم علیه السلام می‌گوید:

رفیق! بگو بدانم آن چه حاجتی است که سه سال تمام از خدا خواستی؟

آن مرد پاسخ می‌دهد:

من در بیابانی مشغول عبادت بودم، نگاهم به چوپانی افتاد که گلهٔ گوسفندی را

برای چرا می‌برد، من از او سؤال کردم که این گلهٔ گوسفند از کیست؟ او به من

گفت: صاحب این گوسفندان، حضرت ابراهیم علیه السلام است، همان که دوستِ خداوند

(خلیل الله) است، من مدت سه سال است دعا می‌کنم خدا مرا موفق به دیدار دوستِ خودش حضرت ابراهیم علیه السلام کند، آرزوی من این است که خلیل الله را ببینم.

اینجا بود که حضرت ابراهیم علیه السلام تسمی کرد و به او فرمود:

خدا دعای تو را مستجاب کرد! من ابراهیم هستم!

اشک در چشمان آن مرد حلقه زد، و از جای خود برخاست و حضرت ابراهیم علیه السلام را در آغوش گرفت.

او بسیار خوشحال بود که خدا دعای او را مستجاب کرد و توفیق دیدار حضرت ابراهیم علیه السلام را به او داد.^{۵۱}

این‌گونه دعا کنیم

در اینجا آداب دعا کردن را که در سخنان اهل‌بیت علیهم‌السلام آمده است به صورت مختصر نقل می‌کنم تا با مراعات کردن آنها، زودتر شاهد مستجاب شدن دعا‌های خود باشی.

۱. ابتدا وضو می‌گیری که وضو نور است و تو را برای ملاقات نور آماده می‌کند.

۲. عطر می‌زنی و خودت را خوش‌بو می‌کنی.

۳. مقداری صدقه کنار می‌گذاری؛ زیرا صدقه موانع استجاب دعا را برطرف می‌کند.

۴. اگر بتوانی به مسجد می‌روی؛ زیرا مسجد خانه خداوند است و تو در آنجا مهمان خدا هستی و خداوند به مهمان خود نظر خاصی دارد.

۵. اگر انگشتر عقیق یا فیروزه داری در دست می‌کنی.

۶. دو رکعت نماز می‌خوانی.

۷. از گناهان خود توبه می‌کنی؛ زیرا بزرگ‌ترین مانع استجاب دعا همان

گناهان هستند.

۸. با خوش بینی تمام با خدای خویش سخن می گویی.

۹. خواندن صد آیه قرآن را فراموش نمی کنی.

۱۰. برای همه برادران دینی خود دعا می کنی؛ چرا که اگر برای دیگران دعا کردی باعث می شود خدا دعای خودت را مستجاب کند؛ زیرا پیامبر ﷺ فرمود: «هر کس در حقّ چهل مؤمن دعا کند و بعد از آن برای خود دعا بنماید دعایش مستجاب می شود.»

۱۱. مدح و ستایش خداوند را می نمایی و سعی می کنی نعمت هایی را که خدا به تو داده است به یاد بیاوری و از صمیم دل، شکر آنها را به جا آوری.

۱۲. صلوات بر محمد و آل محمد را قبل از دعا و بعد از دعای خویش، فراموش نمی کنی، که این ذکر شریف اثر زیادی در قبول شدن دعا دارد.

۱۳. دعای خود را با ذکر «ما شاء الله، لا قُوَّةَ الا بالله» به پایان می ببری؛ زیرا به فرموده امام صادق علیه السلام، گفتن این ذکر بعد از دعا، اثر زیادی در استجابت دعا

دارد. ۵۲

فصل دوم:

دعاهای مفید و مختصر

در این فصل به بیان دعاهایی می‌پردازم که می‌تواند برای شما بسیار مفید باشد. در ذکر نمودن این دعاها به سه نکته توجه کرده‌ام:

الف - معتبر بودن دعا

ب - صدور دعا از پیامبر ﷺ یا امامان معصومین علیهم‌السلام

ج - مختصر بودن دعا

به همین دلیل از ذکر دعاهایی که دارای سند معتبر نبود یا از اهل بیت علیهم‌السلام نقل نشده بود، خودداری نمودم. همچنین تمام دعاهای این کتاب، مفید و مختصر است تا خوانندگان از خواندن آنها در فرصت‌های مختلف بهره ببرند. از طرف دیگر معتقد هستم خواندن هر دعا باید با توجه به معنی و مفهوم آن باشد و اینکه ما دعایی را بخوانیم ولی ندانیم چه سخنی با خدا گفتیم، نمی‌تواند آثار و برکات کامل دعا را به ما ارزانی دارد. به همین منظور تلاش کرده‌ام دریافتی از معانی بلند این دعاها را برای شما ذکر کنم؛

به آن امید که بتوانید بهره‌کافی را از این دعاها ببرید.

دعاهایی را که در این فصل ذکر کرده‌ام به دعای عافیت، آمرزش، شکر، نجات، توبه، آرامش، شفا، شادی، آرزو و برکت تقسیم نموده‌ام. ضمن آنکه در پایان به ذکر دعاهایی پرداخته‌ام که خوب است هر روز بخوانید.

❁ دعای عافیت

آیا یک روز زیبا برای خودت می‌خواهی؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس بعد از نماز صبح، صد بار این دعا را بخواند در آن روز بلایی به او نمی‌رسد:

مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

هر آنچه خدا اراده کند به وجود می‌آید؛ همه قدرت‌های جهان به دست خداوند بزرگ است. ۵۳

دعا در سجده را فراموش نکن

یک روز امام سجاد علیه السلام به فرزند خود فرمود:

پسرم! هرگاه برای تو گرفتاری پیش آمد وضو بگیر، دو رکعت نماز بخوان (و بهتر است دو نماز دو رکعتی بخوانی) و در سجده آخر نماز، این دعا را بخوان؛ زیرا هرکس گرفتاری شدیدی داشته باشد وقتی این دعا را بکند خداوند گرفتاری او را برطرف سازد:

يَا مُوَضِّعَ كُلِّ شَكْوَى وَيَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى وَشَاهِدَ كُلِّ مَلَأٍ وَعَالِمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ

وَيَا دَافِعَ مَا يَشَاءُ مِنْ بَلِيَّةٍ، وَيَا خَلِيلَ إِبْرَاهِيمَ وَيَا نَجِيَّ مُوسَى وَيَا مُصْطَفِي
مُحَمَّدٍ ﷺ، أَدْعُوكَ دُعَاءَ مَنْ اشْتَدَّتْ فَاقَتُهُ وَقَلَّتْ حِيلَتُهُ وَضَعُفَتْ قُوَّتُهُ،
دُعَاءَ الْغَرِيقِ الْغَرِيبِ الْمُضْطَّرِّ الَّذِي لَا يَجِدُ لِكَشْفِ مَا هُوَ فِيهِ إِلَّا أَنْتَ، يَا
أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای کسی که همه شکایت‌ها به تو عرضه می‌شود، ای کسی که همه صداها را
می‌شنوی، ای کسی که شاهد هر گروه و انجمنی هستی، ای کسی که از همه امور
مخفی خبر داری، ای کسی که بلاها را دور می‌کنی، ای دوست ابراهیم علیه السلام، ای
نجات‌دهنده موسی علیه السلام، ای که محمد صلی الله علیه و آله را برگزیدی، تو را می‌خوانم مانند
کسی که در حال غرق شدن است و سخت در مانده است و فقط تو می‌توانی او را
نجات دهی، ای مهربان‌ترین مهربانان! ^{۵۴}

آیا می‌خواهی از هفتاد نوع بلا ایمن باشی؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

چون نماز مغرب و صبح را خواندی قبل از آنکه از جای خود برخیزی،
هفت بار این ذکر را بگو که در این صورت از هفتاد نوع بلا در امان خواهی
بود. ^{۵۵}

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

به نام خداوند بخشنده و مهربان، همه قدرت‌های جهان به دست خداوند بزرگ
است.

در روایات دیگر به این نکته اشاره شده است که خواندن این دعا به روشی که ذکر کردم، باعث سعادت انسان می‌شود.^{۵۶}
و اگر آن را صد بار بگویی از شر وسوسه‌های شیطان هم در امان خواهی بود.^{۵۷}

یا علی! این دعا را هنگام بلا بخوان

در روایتی آمده است که پیامبر ﷺ این دعا را به حضرت علی علیه السلام یاد داد تا هنگام سختی و مشکلات سخت بخواند:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَبِيرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

معبودی جز خدای بردبار و بزرگ نیست، خدایی جز خدای بلندمرتبه نیست، پاک و منزّه است خدایی که پروردگار آسمان‌ها و عرش است و ستایش مخصوص اوست که پروردگار عالمیان است.^{۵۸}

این دعا را هرگز فراموش مکن!

امام صادق علیه السلام به یکی از یاران خود فرمود:

این دعا را فراموش مکن و همواره در صبح و شام سه بار بخوان:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي فِي دِرْعِكَ الْحَصِينَةِ الَّتِي تَجْعَلُ فِيهَا مَنْ تُرِيدُ.

بار خدایا! مرا در قلعه استوار عافیت خود قرار ده که تو هرکس را خواهی در آن قرار می‌دهی.^{۵۹}

آیا می‌خواهی بلا از زندگی‌ات دور شود؟

یک روز رسول خدا ﷺ به امیر مؤمنان علیه السلام فرمود:

هر گاه دیدی بلا به سوی تو می‌آید این دعا را بخوان که خدا بلا را از تو دور می‌کند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

به نام خداوند بخشنده و مهربان، همه قدرت‌های جهان به دست خداوند بزرگ است. ۶۰

همه بلاها از تو دور می‌شوند

امام صادق علیه السلام فرمودند:

هر کس صبح این دعا را سه بار بخواند تا شب از هر بلایی به دور است و اگر شب سه بار بخواند تا صبح از هر بلایی در امان است:

بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.

به نام خدایی که با نام او هیچ چیز در آسمان و زمین نمی‌تواند زیان برساند و او شنونده و آگاه است. ۶۱

آیا می‌خواهی خدا تو را محافظت کند

امام صادق علیه السلام فرمودند:

هرکس موقع خروج از منزل، ده بار سوره «قل هو الله احد» را بخواند

پیوسته در حفظ و نگهداری خداوند است تا به خانه‌اش برگردد.^{۶۲}

❁ دعای شکر

مانند حضرت نوح علیه السلام، بنده شکرگزار باش

آیا «ابوحمزه ثمالی» را می‌شناسی؟

او کسی است که دعای امام سجاده علیه السلام در سحرهای ماه رمضان را برای ما نقل کرده است.

یک روز ابوحمزه، هنگام خواندن قرآن به این آیه رسید که خداوند در مورد حضرت نوح علیه السلام می‌فرماید: ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾؛ او بنده شکرگزاری بود. او به فکر فرورفت که چرا خداوند حضرت نوح علیه السلام را به‌عنوان بنده شکرگزار معرفی می‌کند؟

او همین سؤال را از امام باقر علیه السلام نمود و آن حضرت در پاسخ فرمود:

برای اینکه حضرت نوح علیه السلام، دعایی را هر روز، صبح و شام، سه بار می‌خواند.

ابوحمزه عرض کرد:

آیا می‌شود آن دعا را به ما یاد دهید؟

امام سجاده علیه السلام فرمود:

آن دعا این است:

أَصْبَحْتُ، أَشْهَدُكَ مَا أَصْبَحْتَ بِي مِنْ نِعْمَةٍ أَوْ عَافِيَةٍ فِي دِينٍ أَوْ دُنْيَا فَإِنَّهَا

مِنْكَ، وَحَدِّكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.

صبح نمودم وشهادت می دهم هر نعمتی که دارم و بلاهایی که در دین و دنیا میم، از من دور می شود به لطف تو است، تو آن کسی هستی که هیچ شریکی نداری.^{۶۳} ما باید این مثبت اندیشی زیبا را از حضرت نوح عليه السلام فرا بگیریم و هر روز صبح که از خواب برمی خیزیم به نعمت هایی که خدا به ما داده است فکر کنیم و شکر آنها را به جا آوریم که همین شکرگزاری باعث می شود نعمت های بیشتری را به سوی خود جذب کنیم.

❁ دعای نجات

دعای حضرت یوسف علیه السلام در دل چاه

برادران حضرت یوسف علیه السلام، او را در چاه انداخته، خود به سوی منزل باز گشتند. حضرت یوسف علیه السلام میان آن چاه، خدای خویش را خواند و از او خواست تا از این بلا نجات پیدا کند.

ناگهان جبرئیل را کنار خود یافت.

جبرئیل برای او از طرف خدا یک پیام آورده بود.

آیا می دانید آن پیام چه بود؟

آن پیام، یک دعا بود تا حضرت یوسف علیه السلام با آن دعا، خدا را بخواند و از آن چاه نجات پیدا کند.

آن دعا این است:

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِاَنَّ لَكَ الْحَمْدَ، لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ الْخَنَّانُ الْمَنَّانُ، بَدِيعُ
السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ، اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ
مُحَمَّدٍ، وَاَنْ تَجْعَلَ مِنْ اَمْرِيْ فَرَجًا وَمَخْرَجًا، وَتَرْزُقْنِيْ مِنْ حَيْثُ اَحْتَسِبُ
وَمِنْ حَيْثُ لَا اَحْتَسِبُ.

بار خدایا! من تو را می خوانم، که تو شایسته ستایش هستی، خدایی جز تو نیست، تو مهربان هستی و آسمان ها و زمین را آفریدی، بار خدایا! بر محمد و آل محمد علیهم السلام درود بفرست، در کار من گشایشی ایجاد کن و روزی مرا برسان از جایی که می دانم و از جایی که نمی دانم. ^{۶۴}

آری! حضرت یوسف علیه السلام خدا را به حق محمد و آل محمد علیهم السلام قسم می دهد و از چاه نجات پیدا می کند!

اگر تو هم در چاه دوری از خدا قرار گرفتی این دعا را بخوان تا نجات پیدا کنی! براستی سخت ترین لحظه برای حضرت یوسف علیه السلام، آن لحظه ای بود که در دل چاه قرار گرفته بود، تو هم هنگام سختی و مشکلات، خدا را با اعتقادی راسخ صدا بزنی که او شنونده و بینا است.

دعای حضرت یوسف علیه السلام در زندان

مدت زیادی از زندانی بودن حضرت یوسف علیه السلام گذشته بود و دیگر تحمل زندان بر او سخت شده بود.

امام صادق علیه السلام فرمود که چون مدت زندانی حضرت یوسف علیه السلام طولانی شد او سر به سجده گذاشت و این دعا را نمود:

اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَتْ الدُّنُوْبُ قَدْ اَخْلَقَتْ وَجْهِيْ عِنْدَكَ، فَلَنْ تَرْفَعَ لِيْ اِلَيْكَ صَوْتًا،
فَاِنِّيْ اَتُوْجِّهُ اِلَيْكَ بِوَجْهِ الشَّيْخِ يَعْقُوْبِ.

بار خدایا! اگر گناهان من دیگر آبرویی برای من نزد تو نگذاشته و مانع شده است تا دعای مرا مستجاب کنی، پس من به آبروی پدرم یعقوب تو را می خوانم. ^{۶۵}

و خداوند به برکت این دعا، بعد از مدتی او را از زندان آزاد ساخت.
امام صادق علیه السلام به شیعیان خود دستور داده تا دعای حضرت یوسف علیه السلام را این
گونه بخوانند:

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ الذُّنُوبُ قَدْ أُخْلِفَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ، فَلَنْ تَرْفَعَ لِي إِلَيْكَ صَوْتًا،
فَأُنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَالْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ
وَالْأَئِمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَام

بار خدایا! اگر گناهان من دیگر آبرویی برای من نزد تو نگذاشته و مانع شده است
تا دعای مرا مستجاب کنی، پس من به آبروی محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و علی و فاطمه و
حسن و حسین عَلَيْهِمُ السَّلَام تو را می خوانم.^{۶۶}

دعای نجات حضرت عیسی علیه السلام

آیا می دانید حضرت عیسی علیه السلام چه دعایی را خواند که از دست دشمنان نجات
پیدا کرد؟
آیا می دانید اگر این دعا را با شرایط کامل، بخوانید خداوند حاجت شما را
می دهد؟
پیامبر اسلام صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ این دعا را به عنوان دعای نجات حضرت عیسی علیه السلام معرفی
می کند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ بِاسْمِكَ الْوَاحِدِ الْأَعَزِّ، وَأَدْعُوكَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ الصَّمَدِ،
وَأَدْعُوكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْوَثْرِ، وَأَدْعُوكَ اللَّهُمَّ بِاسْمِكَ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ الَّذِي

ثَبَّتْ أَرْكَانَكَ كُلُّهَا، أَنْ تَكْشِفَ عَنِّي مَا أَصْبَحْتُ وَأَمْسَيْتُ فِيهِ.

بار خدایا! من تو را به اسم‌هایت می‌خوانم: ای یگانه، ای توانا، ای که همیشه بوده و هستی، ای بزرگ، ای کسی که بلندمرتبه هستی! گرفتاری‌های مرا در صبح و شام، برطرف فرما.^{۶۷}

❁ دعای توبه

توبه حضرت آدم علیه السلام چگونه قبول شد؟

وقتی که حضرت آدم علیه السلام از بهشت رانده شد گریه زیادی کرد تا این که خداوند تصمیم گرفت توبه او را قبول کند.
امام باقر علیه السلام فرمود:

جبرئیل از طرف خدا برای حضرت آدم علیه السلام این دعا را آورد و وقتی که او این دعا را خواند توبه او قبول شد:

اللَّهُمَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحَانَكَ وَيَحْمَدُكَ، عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي فَأَعْفِرْ لِي، إِنَّكَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ.

بار خدایا! خدایی جز تو نیست، تو از هر عیب منزّه هستی و تو شایسته ستایش هستی، من گناه کردم و به خود ظلم کردم، پس گناهم ببخشای که کسی جز تو گناهم را نبخشد، من گناه کردم و من به خودم ظلم کردم، پس گناهم ببخشای که من بخشنده ای به خوبی تو نمی شناسم.^{۶۸}

❁ دعای آرامش

ما این‌گونه به آرامش می‌رسیم

یک روز امام باقر علیه السلام به یکی از یاران خود رو کرد و فرمود:

آیا می‌خواهی دعایی را به تو یاد بدهم تا در شرایط سخت زندگی آن را بخوانی؟ آگاه باش! ما هرگاه در شرایط سختی قرار می‌گیریم این دعا را می‌خوانیم:

يَا كَائِنًا قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ، وَيَا مُكَوَّنَ كُلِّ شَيْءٍ، وَيَا بَاقِيَ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ، صَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَفْعَلْ بِي (در اینجا رفع گرفتاری خود را از خدا
می‌خواهی).

ای کسی که قبل از همه چیز بوده‌ای، ای آفریننده همه چیز، ای که بعد از فنا شدن

همه چیز، باقی خواهی بود، بر محمد و آل محمد درود فرست...^{۶۹}

بسیار شایسته است که شیعیان اهل بیت علیهم السلام هنگامی که با مشکلات

روبه‌رو می‌شوند این دعا را بخوانند تا به آرامش برسند.

این دعا را هفتاد بار بگو

امام باقر علیه السلام به «ابوحمزه ثمالی» فرمود:

ای اباحمزه! هرگاه در شرایطی قرار گرفتی که ترس و اضطراب، وجودت را فراگرفت، پس در جای خلوت خانه خود رو به قبله بایست و دو رکعت نماز بخوان و هنگامی که نماز تو تمام شد هفتاد بار این دعا را بخوان:

يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ، وَيَا أَسْمَعَ السَّمِيعِينَ، وَيَا أَسْرَعَ الْخَاسِبِينَ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ای بیناترین بینایان، ای شنواترین شنوایان، ای سریع‌ترین محاسبه‌گران، ای مهربان‌ترین مهربانان!

و در هر بار که این دعا را می‌خوانی رفع مشکل خویش را از خداوند بخواه که به‌زودی مشکل تو رفع می‌شود.^{۷۰}

❁ دعای شفا

در نماز شب این دعا را بخوان

«یونس بن عمّار» می‌گوید:

من به یک بیماری مبتلا شده بودم، پس خدمت امام صادق علیه السلام رفتم و از او خواستم دعایی را به من آموزش بدهند تا از آن بیماری شفا پیدا کنم. آن حضرت به من فرمود:

هنگامی که دو سوم از شب گذشت، برخیز و وضو بگیر و مشغول خواندن نماز شب شو.^{۷۱}

وقتی نماز چهارم را می‌خوانی (قبل از نماز شفع و وتر)، در سجده دوم رکعت دوم، این دعا را می‌خوانی:

یا عَلِيَّ يا عَظِيمِ، يا رَحْمَنُ يا رَحِيمِ، يا سَامِعَ الدَّعَوَاتِ يا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ،
صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعْطِنِي مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ،
وَأَصْرِفْ عَنِّي شَرَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مَا أَنْتَ أَهْلُهُ، وَأَذْهِبْ عَنِّي هَذَا الْوَجَعَ (و
بیماری خود را نام می‌بری) فَإِنَّهُ قَدْ غَاظَنِي وَأَحْزَنَنِي.

ای عالی مرتبه، ای خدای بزرگ، ای بخشنده و مهربان، ای شنونده دعاها، ای عطا کننده همه خوبی‌ها، بر محمد و آل محمد درود بفرست و خیر دنیا و آخرت

را به اندازه کرم خود، به من عنایت کن، شرّ دنیا و آخرت را از من دور بگردان و این بیماری مرا شفا بده (بیماری خود را نام می‌بری) که این بیماری آزارم داده و مرا اندوهناک کرده است!

یونس بن عمار می‌گوید من این دعا را خواندم و به‌زودی از آن بیماری شفا گرفتم. ۷۲

گندم‌هایی که مرا شفا دادند

«داوود خندقی» می‌گوید:

من به بیماری سختی مبتلا شده بودم و مدت زیادی در بستر بیماری افتاده بودم.

امام صادق علیه السلام از بیماری من مطلع شد و نامه‌ای برای من نوشت.

وقتی نامه آن حضرت به دستم رسید آن را بوسیده، بر چشم نهادم و سپس آن را باز کردم.

امام صادق علیه السلام برای بیماری من یک نسخه معنوی نوشته بود.

آیا می‌خواهی از این نسخه با خبر شوی؟

آن حضرت علیه السلام در آن نامه، خطاب به من نوشته بود:

سه کیلوگرم گندم تهیه کن و در بستر خود به پشت بخواب و آن گندم‌ها را

روی سینه خود پهن کن و این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا سَأَلْتُكَ بِهِ الْمُضْطَرُّ كَشَفْتُ مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ،

وَمَكَثْتُ لَهُ فِي الْأَرْضِ، وَجَعَلْتَهُ خَلِيفَتَكَ عَلَيَّ خَلْقَكَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ

مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُعَافِيَنِي مِنْ عِلَّتِي.

بار خدایا! من تو را به حق آن اسمی می خوانم که چون مضطرّ حقیقی (امام زمان علیه السلام) تو را به آن اسم بخواند دعایش را مستجاب می کنی و او را بر تمام زمین مسلط می کنی، بار خدایا بر محمد و آل محمد درود بفرست و مرا از این بیماری شفا بده.

بعد از اینکه این دعا را خواندی، درحالی که این گندمها روی سینه تو پخش شده است، بنشین، آن گاه همه گندمهای اطراف خود را جمع کن و دوباره این دعا را بخوان.

بعد آن گندمها را به چهار قسمت هموزن (هر قسمت ۷۵۰ گرم) تقسیم کن و به هر قسمت نیز همان دعا را بخوان و هر قسمت از آن گندمها را به یک فقیر بده.

داوود خندقی می گوید من این کار را انجام دادم و به سرعت از بیماری خود شفا گرفتم و بعد از آن من این دعا را به عده زیادی یاد دادم و همه آنها هم از این کار نتیجه گرفتند.^{۷۳}

خواننده محترم!

اگر برنج، بیشترین غذای شما را تشکیل می دهد، می توانید از برنج به جای گندم استفاده کنید؛ زیرا آن فقرایی که می خواهی به آنها غذا بدهی برنج را راحت تر از گندم مورد استفاده قرار می دهند. (شایسته است از بهترین نوع برنج استفاده کنید.)

دعایی برای شفای هر بیماری

امام رضا علیه السلام فرمودند:

برای شفا یافتن از هر بیماری این دعا را بخوانید:

يا مُنْزِلَ الشُّفَاءِ، وَمُذْهِبَ الدَّاءِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَنْزِلْ عَلَيَّ وَجْعِي

الشُّفَاءِ. ۷۴

ای کسی که شفا می دهی و درد را برطرف می کنی! بر محمد و آل محمد درود

بفرست و بیماری مرا شفا بده.

❁ دعای شادی

بسم الله را برای جذب شادی بگو

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هر گاه شخصی غمناک شود، پس سر خود را به سوی آسمان بگیرد و سه بار بگوید: «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» که خداوند غم و اندوه او را برطرف می‌کند. ۷۵

شادی به قلب تو می‌آید

پیامبر صلی الله علیه و آله رو به یاران خود کرد و فرمود:

هر کس به غم و اندوه مبتلا شود و این دعا را بخواند، خداوند غم او را برطرف می‌کند:

اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَأَبْنُ عَبْدِكَ وَأَبْنُ أُمَّتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَا ضَرَّ فِي حُكْمِكَ،
عَدْلٌ فِي قَضَائِكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ وَأَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ أَوْ
عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ
الْقُرْآنَ رَيْعَ قَلْبِي وَنُورَ صَدْرِي وَجَلَاءَ حُزْنِي وَذَهَابَ هَمِّي.

بار خدایا! من بنده تو، فرزند بنده تو و فرزند کنیز تو هستم، اختیارم به دست تو

است، تو هرچه فرمان دهی همان می شود، تو را به همه اسم‌هایی که برای خودت قرار دادی می خوانم، آن اسم‌هایی که در قرآن نازل کردی یا به بندگان خوبت یاد دادی یا در علم غیب خودت مخفی کرده‌ای، از تو می خواهم که قرآن را بهار دل من و نور سینه‌ام و باعث از بین رفتن غم و اندوهم قرار دهی.^{۷۶}

پناه به نماز و دعا برای رفع غم

امام صادق علیه السلام فرمود:

چون دچار غم و اندوه شدی غسل کن [و وضو هم بگیر] و دو رکعت نماز بخوان و بعد از نماز این دعا را بخوان و بعد از آن سوره «ناس» و «فلق» را به همراه «آیه الکرسی» بخوان:

يا فَارِحِ الْهَمِّ، وَيَا كاشِفِ الْغَمِّ، يَا رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا، فَرِّحْ
هَمِّي وَاكْشِفْ غَمِّي، يَا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، اِعْصِمْنِي وَطَهِّرْنِي وَأَذْهَبْ بِلِيَّتِي.

ای کسی که غم و اندوه را برطرف می کنی، ای کسی که در دنیا و آخرت بخشنده و مهربان هستی، غم و اندوهم را برطرف نما، ای خدای یگانه و بی نیاز که فرزند نداری و فرزند کسی هم نبوده‌ای، تو همانندی نداری، مرا محافظت نما و از گناهان پاکم کن و این بلا را از من دور بگردان!^{۷۷}

پسرم! این ذکر را تکرار کن

حتماً تا به حال به غم و اندوه گرفتار شده‌ای، آیا می دانی در آن موقع چه

دعایی را باید بخوانی؟

آیا مایلی به دستور امام کاظم علیه السلام عمل کنی؟

آن حضرت برای رفع غم و اندوه به فرزند خود (امام رضا علیه السلام) فرمودند:

ای پسر! این ذکر را زیاد تکرار کن: «یا رُؤُوفُ یا رَحِیمُ!»^{۷۸}

وقتی تو خدا را این‌گونه صدا می‌زنی: «ای خدای مهربان و بخشنده!» او هم

جواب تو را می‌دهد و غم و غصه را از دلت بیرون می‌کند و شادی را بر قلب تو

می‌نشانند.

❁ دعای آرزو

من ضمانت می‌کنم خدا جوابت را بدهد
امام باقر علیه السلام به یکی از یاران خود فرمود:
این دعا را بخوان، چرا که من ضمانت می‌کنم چون این دعا را خواندی
خدای متعال حاجت تو را بدهد:

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ وَلِيُّ نِعْمَتِيْ وَ اَنْتَ الْقَادِرُ عَلٰى طَلِبَتِيْ، قَدْ تَعَلَّمْتُ حَاجَتِيْ، فَاَسْأَلُكَ
بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ لِّمَا قَضَيْتَهَا لِيْ.

بار خدایا! تو بودی که به من نعمت‌های فراوان دادی و می‌توانی حاجت مرا
بدهی، خواسته‌م مرا هم می‌دانی، پس من تو را به حق محمد و آل محمد می‌خوانم
که حاجت‌های مرا بدهی.^{۷۹}

نامه‌ی امام جواد علیه السلام

«محمد بن فضیل» می‌گوید:

من نامه‌ای به امام جواد علیه السلام نوشتم و از او خواستم دعایی برای من بنویسد تا در
موقعی که حاجت‌های مهم دارم آن دعا را بخوانم.
امام جواد علیه السلام در جواب من نوشت:

هر صبح و شام این دعا را بخوان و بعد از آن حاجت خود را بخواه که خداوند حاجتت را برآورده می‌کند.

و آن دعا این است:

اللَّهُ، اللَّهُ، اللَّهُ، رَبِّي، الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا.

خداوند پروردگار من است، خدای مهربان و بخشنده، من از شرک نسبت به او دوری می‌کنم و او را یگانه می‌دانم!^{۸۰}

با این دعا ناامید نمی‌شوی

یکی از یاران امام هادی علیه السلام خدمت ایشان آمد و به آن حضرت عرضه داشت که دعایی مخصوص به من یاد بدهید!

امام این دعا را به او یاد داده، فرمودند:

من از خدای متعال خواسته‌ام هرکس او را با این دعا بخواند، ناامیدش نکند.^{۸۱}

يَا عُدَّتِي دُونَ الْعُدَدِ، وَيَا رَجَائِي وَالْمُعْتَمِدَ، وَيَا كَهْفِي وَالسَّنْدَ، وَيَا وَاحِدًا يَا أَحَدًا، يَا مَنْ هُوَ اللَّهُ أَحَدًا، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مَنْ خَلَقْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ وَلَمْ تَجْعَلْ فِي خَلْقِكَ مِثْلَهُمْ أَحَدًا، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ جَمَاعَتِهِمْ وَأَنْ تَفْعَلَ بِي (اینجا حاجت‌های خود را ذکر کند).

ای ذخیره و سرمایه من، ای امید من، ای کسی که من به تو اعتماد می‌کنم، ای کسی که من به تو پناه می‌آورم، ای یگانه! تو را می‌خوانم به حق آن کسانی که آنها

را آفریدی و هیچ کس را مانند آنها مقام نداده‌ای، پس بر همه آنان درود بفرست... ۸۲

و تو می‌دانی که منظور از کسانی که خداوند هیچ کس را مانند آنان قرار نداده است چهارده معصوم علیهم‌السلام هستند که مقام آنها از همه انبیا و اولیا بالاتر است. برای همین است که وقتی خدا را به حق آنها قسم می‌دهی خدا دعایت را می‌شنود و تو را به آرزویت می‌رساند که او شنوا و بیناست.

❁ دعای برکت

چرا این قدر کم پیدا شده‌ای؟

چند روزی بود که یکی از یاران پیامبر ﷺ به اصطلاح، کم پیدا شده بود و زیاد به مسجد نمی‌آمد.

به آن مرد خبر دادند که پیامبر ﷺ سراغ شما را می‌گیرد؛ برای همین او برای دیدار حضرت به مسجد رفت.

پیامبر ﷺ از او سؤال کرد: چه شده است کمتر به مسجد می‌آیی؟
او در جواب گفت که بیماری و فقر، زندگی را بر من مشکل کرده است.
حضرت در جواب فرمودند:

آیا می‌خواهی دعایی به تو یاد بدهم که بیماری و فقر را از تو دور سازد و سلامتی و ثروت را به سوی تو جذب کند؟
آن مرد درحالی‌که از خوشحالی در پوست خود نمی‌گنجید در جواب ایشان گفت:

آری، ای رسول خدا! آن دعا را به من یاد بدهید.

پیامبر ﷺ فرمود:

این دعا را بخوان:

تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا

وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبْرَهُ تَكْبِيرًا.

به خدایی توکل می‌کنم که همواره زنده است و نمی‌میرد، ستایش مخصوص خدایی است که شریک و فرزندی ندارد و برای او نگهداری نیست که نیاز به او داشته باشد و او را بی نهایت بزرگ شمار.

آن مرد این دعا را حفظ کرد، با پیامبر ﷺ خداحافظی کرد و از مسجد بیرون رفت.

مدتی گذشت و دیگر بار آن مرد به مسجد پیامبر آمد، درحالی که لبخندی دلنشین بر لب داشت.

او خدمت پیامبر ﷺ عرض کرد: ای رسول خدا! بیماری و فقر از من برطرف شد و این به برکت دعایی بود که شما به من یاد دادید.^{۸۳}

دیگر روی فقر و تنگدستی را ندیدم

«ابوبصیر» که یکی از یاران امام صادق ﷺ است می‌گوید:

فقر و تنگدستی، زندگی را بر من سخت کرده بود، برای همین تصمیم گرفتم خدمت امام صادق ﷺ بروم و از آن حضرت بخواهم تا دعایی به من یاد دهد که روزی من زیاد شود.

امام صادق ﷺ این دعا را به من یاد داد تا بعد از نماز شب در سجده بخوانم:

يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ، وَيَا خَيْرَ مَسْئُولٍ، وَيَا أَوْسَعَ مَنْ أُعْطِيَ، وَخَيْرَ مُرْتَجَى، أَرْزُقْنِي

وَأَوْسَعَ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ، وَسَبِّبْ لِي رِزْقًا مِنْ قِبَلِكَ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ.

ای بهترین کسی که صدا زده می شوی، ای بهترین کسی که به در خانه‌ات گدایی می شود، ای که عطایت از همه بیشتر است، ای بهترین کسی که مایهٔ امید من هستی! روزی ام زیاد کن و از طرف خودت وسیله‌ای برای روزی ام فراهم ساز، که تو بر هر کاری توانا هستی.

ابوبصیر می‌گوید: از آن زمان که خواندن این دعا را شروع کرده‌ام دیگر روی فقر و تنگدستی را ندیده‌ام.^{۸۴}

یا علی! این دعا را بخوان

حضرت علی علیه السلام، به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کرد؛ ای رسول خدا! من قرض زیادی دارم.

پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود:

یا علی! این دعا را بخوان که اگر قرض تو بسیار زیاد هم باشد خدا آن را ادا می‌کند:

اللَّهُمَّ اغْنِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَبِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ.

خدایا! مرا با روزی حلال خودت از حرام بی‌نیاز کن و با فضل و لطف خودت از دیگران، بی‌نیاز بگردان.^{۸۵}

مناسب دیدم در اینجا سخن شیخ بهایی را - که یکی از علمای بزرگ شیعه است - برای شما نقل کنم:

او نقل می‌کند:

من دارای قرض بسیار زیادی شده بودم، بدهکاری من به یک‌هزاروپانصد مثقال طلا می‌رسید.

بدهکاران به من فشار می‌آوردند و من در تنگنا قرار گرفته بودم، برای همین شروع به خواندن این دعا کردم. هر روز بعد از نماز صبح این دعا را تکرار می‌کردم و گاهی بعد از نمازهای دیگر هم این دعا را می‌خواندم. بعد از مدتی کوتاه از راهی که اصلاً باور نمی‌کردم خداوند همهٔ قرض‌های مرا داد.

افراد زیادی این دستور پیامبر ﷺ را انجام داده و به نتیجه رسیده‌اند و حتی یکی از علما از این دعا به‌عنوان یکی از معجزات حضرت یاد می‌کرد.

من مهربان‌ترین مهربانان هستم

امام باقر علیه السلام هرگاه می‌خواست دعا کند و از خدا حاجتی بطلبد، به سجده می‌رفت و در آن حال هفت بار می‌گفت:

يا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ ای مهربان‌ترین مهربانان!

امام صادق علیه السلام فرمودند:

هر مؤمنی که این عمل را انجام دهد خداوند به آن مؤمن خطاب می‌کند: «من آن مهربان‌ترین مهربانان هستم، حاجت خود را بگو.»^{۸۶}

در سجدهٔ نماز این دعا را بخوان

امام باقر علیه السلام به یکی از یاران خود دستور دادند برای اینکه برکت زندگی‌ات زیاد شود در نماز واجب، هنگامی که در سجده هستی این دعا را بخوان:

يَا خَيْرَ الْمَسْئُولِينَ يَا خَيْرَ الْمُعْطِينَ، أَرْزُقْنِي وَأَرْزُقْ عِيَالِي مِنْ فَضْلِكَ
الْوَاسِعِ فَإِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

ای بهترین کسی که به در خانه‌ات گدایی می‌شود، ای بهترین عطا کننده! از فضل
زیاد خود به من و خانواده‌ام روزی بده، که تو صاحب فضل بزرگ هستی.^{۸۷}

آیا می‌خواهی از فقر امان یابی؟

پیامبر ﷺ فرمودند:

هر کس هر روز صد بار این ذکر را بگوید از فقر در امان شود، ثروت به او
روی آورد و درهای بهشت به سوی او گشوده گردد:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ.

معبودی جز خدا نیست، همان خدایی که حکمران حق و آشکارست.^{۸۸}

از ترس بدهکاران از بغداد فرار کردم

«حسین بن خالد» می‌گوید:

من در شهر بغداد زندگی می‌کردم و دارای قرض بسیار زیادی شده بودم.
طلبکاران برای گرفتن پول خود به من فشار می‌آوردند.

ایام حج شده بود و من مخفیانه به حج رفتم تا شاید بتوانم امام کاظم علیه السلام را
بینم و از آن حضرت راه حلی برای مشکل زندگی خود بگیرم.

ولی من موفق به دیدار آن حضرت نشدم. برای همین نامه‌ای برای ایشان
نوشتم و اوضاع زندگی خود را برای امام توضیح دادم.

بعد از مدتی نامه‌ای از آن حضرت به دستم رسید که در آن دعایی نوشته شده بود.

امام کاظم علیه السلام دستور داده بودند این دعا را بعد از هر نماز، سه بار بخوانم. من مدتی این دعا را خواندم و به برکت این دعا، همه قرض‌های من ادا شد و وضع زندگی‌ام رو به راه شد. آن دعا چنین بود:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْ تَرْحَمَنِي بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْ تَرْضَى عَنِّي بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَنْ تَغْفِرَ لِي بِلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

بارخدایا، ای کسی که معبودی جز تو نیست! تو را می‌خوانم که به حق یگانگی‌ات به من رحم کنی. بارخدایا، ای کسی که معبودی جز تو نیست! تو را می‌خوانم که به حق یگانگی‌ات از من راضی شوی. بارخدایا، ای کسی که معبودی جز تو نیست! تو را می‌خوانم که به حق یگانگی‌ات گناهانم را ببخشی.^{۸۹}

❁ دعای آمرزش

بهترین دعا، طلب مغفرت از خدا است

رسول خدا ﷺ فرمودند:

بهترین دعا، استغفار از گناهان است.^{۹۰}

استغفار یعنی انسان از خدا بخواهد که گناه او را ببخشد.

بنده‌ای که زیاد طلب آمرزش کند، وقتی پرونده اعمال او به سوی آسمان‌ها می‌رود بسیار درخشان و نورانی است.

پیامبر ﷺ روزی هفتاد بار «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» می‌گفت و بعد از آن هم هفتاد بار «أَتُوبُ إِلَيْهِ» را تکرار می‌کرد.^{۹۱}

بعد از نماز واجب، طلب آمرزش کنید

امام باقر علیه السلام فرمود:

هرکس بعد از نماز واجب خود، قبل از اینکه از جای برخیزد این دعا را سه بار بخواند، خداوند گناهان او را می‌بخشد:

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ.

از خدا طلب آمرزش می‌کنم، خدایی که زنده و پایدار است، صفات زیبایی دارد و اهل کرم است و به سوی او باز می‌گردم.^{۹۲}

❁ دعاهایی که خوب است هر روز بخوانید

آیا می‌خواهی ثواب تراز همه مردم بیشتر باشی؟

رسول خدا ﷺ فرمود:

هر کس این دعا را بعد از نماز صبح و مغرب ده بار بگوید، نزد خدا از همه مردم برتر خواهد بود و ثواب بیشتری را به سوی خود جذب خواهد کرد.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَيُمِيتُ وَيُحْيِي وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

معبودی جز خدای یگانه نیست، شریکی برای او نیست، دارایی جهان از آن اوست و ستایش مخصوص او است، زنده می‌کند و می‌میراند، می‌میراند و زنده می‌کند و او زنده‌ای است که هرگز نمی‌میرد، همه خیرها به دست او است و بر

هرکاری تواناست. ۹۳

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس این دعا را قبل از طلوع خورشید و قبل از غروب آن بگوید، آن دعا برای کفاره گناهانش کافی خواهد بود.^{۹۴}

دعا برای همه افراد مؤمن

روز قیامت است و آتش جهنم شعله می‌کشد و همه مردم در وحشت و اضطراب هستند.

آنجا را نگاه کن، آن مرد را می‌گویم که مأموران عذاب، او را به سوی جهنم می‌برند.

فریاد و گریه او بلند است!

آیا کسی هست تا این مرد را شفاعت کند؟

گروه زیادی از مؤمنان - از زن و مرد - این منظره را می‌بینند و آنها تصمیم می‌گیرند تا این مرد را شفاعت کنند.

برای همین دست‌های خود را به آسمان بلند نموده، این چنین دعا می‌کنند:

خدایا! این همان کسی است که در دنیا برای ما دعا می‌کرد و از تو برای ما

طلب رحمت و بخشش می‌کرد. بارخدایا! اکنون شفاعت ما را در حق او

بپذیر.

اکنون خدا هم به احترام مؤمنان، او را از آتش جهنم نجات می‌دهد.

آیا این مرد را می‌شناسید؟

او کسی است که در دنیا این دعا را زیاد می‌خواند:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.

بارخدا یا! مردان و زنان مؤمن را ببخشای!

خواننده محترم! تو هم از امروز تصمیم بگیر به این حدیث رسول خدا ﷺ عمل کنی و این دعا را زیاد بخوانی.^{۹۵}

این‌گونه همت بالای خود را نشان می‌دهی و باعث خوشحالی همه افراد مؤمن در طول تاریخ می‌شوی و آنان هم روز قیامت تو را شفاعت می‌کنند.
امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس روزی بیست و پنج بار این دعا را بخواند، خداوند به اندازه همه مردان و زنان مؤمن (از اول خلقت تا روز قیامت)، در پرونده او عمل نیکو می‌نویسد.^{۹۶}

دعایی مهم برای هر صبح و شام

یکی از یاران امام صادق علیه السلام خدمت آن حضرت عرض کرد:

دعایی را به من بیاموزید تا هر صبح و شام آن را بگویم.

امام صادق علیه السلام این دعا را به او یاد داد تا هر صبح و شام بخواند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرَهُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يَحِبُّ اللَّهُ
أَنْ يُحْمَدَ، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا هُوَ أَهْلُهُ، اللَّهُمَّ ادْخِلْنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ ادْخَلْتَ فِيهِ
مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ، وَأَخْرِجْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَآلَ
مُحَمَّدٍ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

ستایش خدایی را که هر آنچه بخواهد انجام می‌دهد و هیچ‌کس دیگر این قدرت را ندارد. ستایش می‌کنم خدای خویش را همان‌طور که او دوست دارد ستایش

شود و چنان که او شایستهٔ حمد و ستایش است. خدایا! هر خیر و خوبی که به محمد و آل محمد داده‌ای به من هم بده و هر بدی را که از آنها دور کرده‌ای، از من هم دور بگردان و بر محمد و آل محمد علیهم‌السلام درود بفرست.^{۹۷}

آیا می‌خواهی خدا روز قیامت تو را راضی کند؟

هرکس هر صبح و شام این دعا را بخواند بر خداوند متعال، لازم است او را در روز قیامت شاد کند:

رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا، وَبِالإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا، وَبِالْقُرْآنِ بَلَاغًا، وَبِعَلِيِّ إِمَامًا.

از اینکه خداوند یگانه، پروردگار من، اسلام، دین من، حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پیامبر من، قرآن، کتاب من و حضرت علی عَلِيٌّ امام من است، راضی و خشنود هستم.^{۹۸}

دعایی که همهٔ پیامبران می‌خواندند

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود:

این دعا از حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَام تا پیامبر اسلام صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، از پیامبری به پیامبر دیگر به ارث رسیده است و همهٔ پیامبران آن را خوانده‌اند.

پیامبر اسلام صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هم در آغاز هر روز این دعا را می‌خواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي وَيَقِينًا، حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ لَنْ يُصِيبَنِي إِلَّا مَا كَتَبْتَ لِي وَرَضَّنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي.

بار خدایا! از تو می‌خواهم ایمانی به من بدهی که قلبم را زنده کند، یقینی به من

با من تماس بگیرید..... ۱۰۴

بدهی که بدانم جز آنچه تو برایم تقدیر کردی به من نمی‌رسد و مرا به آنچه برایم تقدیر کردی راضی بنما.^{۹۹}

فرشتگان به تو مؤذنه می‌دهند

آیا می‌خواهی لحظه‌ی جان دادن، فرشتگان به تو بشارت و مؤذنه‌ی رستگاری بدهند؟

امام باقر علیه السلام در حدیثی، به این نکته اشاره می‌کند که هرکس با شرایط، این دعا را همواره بخواند لحظه‌ی مرگ، فرشتگان به او بشارت می‌دهند:

يَا أَسْمَعَ السَّمِيعِينَ يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ، وَيَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ.

ای شنونده‌ترین شنونده‌ها، ای بیناترین بینایان، ای سریع‌ترین محاسبه‌گران، ای مهربان‌ترین مهربانان و ای حاکم‌ترین حکم‌کنندگان!^{۱۰۰}

آیا خیر زیاد می‌خواهید

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر کس این دعا را بعد از نماز مغرب سه بار بگوید خیر زیاد به او عطا خواهد شد:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَلَا يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ غَيْرُهُ.

ستایش خدایی را که فقط اوست هرآنچه اراده کند می‌تواند انجام دهد و دیگران چنین قدرتی ندارند.^{۱۰۱}

دعایی که خیر دنیا و آخرت را به من داد

یکی از یاران امام کاظم علیه السلام به نام «هَلِقَام» به آن حضرت گفت به من دعایی یاد بدهید که خیر دنیا و آخرت در آن باشد و مختصر و کوتاه هم باشد. امام به او فرمود:

بعد از نماز صبح تا هنگامی که آفتاب طلوع می‌کند این دعا را تکرار کن. هلقام شروع به خواندن این دعای کوچک و پر معنی نمود؛ درحالی‌که وضع اقتصادی‌اش از همه فامیل و آشنایانش بدتر بود. مدتی نگذشت که به برکت این دعا، وضع زندگی او از همه بهتر شد. و آن دعا این است:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ مِنْ فَضْلِهِ.

خداوند از هر عیب منزّه است و ستایش مخصوص اوست، از او آمرزش می‌خواهم و فضل او را طلب می‌کنم. ۱۰۲

دعای غریق را فراموش نکنید

امام صادق علیه السلام با «عبدالله بن سنان» در مورد روزگار غیبت امام زمان علیه السلام سخن می‌گفت.

امام به او فرمود:

در آن زمان، فتنه‌های شدیدی پیش می‌آید و از این فتنه‌ها نجات پیدا نمی‌کند مگر کسی که دعای غریق را بخواند.

عبدالله بن سنان سؤال کرد: دعای غریق چه دعایی است؟

امام فرمود:

يا الله يا رحمن يا رحيم يا مقلب القلوب، ثبت قلبي على دينك.

ای خدای یگانه، ای مهربان، ای بخشنده، ای کسی که دل‌ها را متحول می‌کنی!
دل مرا بر دین خود ثابت بنما. ۱۰۳

قبل از طلوع خورشید برای خود افتخاری کسب کن!

این دعا را هر روز قبل از طلوع خورشید بخوان:

الله أكبر الله أكبر، وسبحان الله بكرة وأصيلاً، والحمد لله رب العالمين كثيراً،
لا شريك له، وصلى الله على محمد وآله.

خدا بزرگ‌تر از آن است که به وصف آید و او را هر صبح و شامگاه از هر عیب
منزه می‌دانم، ستایش زیاد مخصوص خدای عالمیان است، شریکی برای خدا
نیست، بارخدا یا! بر محمد و آل محمد درود بفرست.

امام باقر علیه السلام فرمودند:

هر فرد قبل از طلوع خورشید این دعا را بخواند، فرشته‌ای می‌آید و این دعا
را به سوی آسمان می‌برد.

فرشتگان به او می‌گویند: چه چیزی همراه خود داری؟

او در جواب آنها می‌گوید: همراه من دعا و کلمه‌هایی است که یکی از
بندگان مؤمن خدا گفته است.

آن فرشتگان برای کسی که این کلمات را گفته است، طلب رحمت می‌کنند.

خلاصه آنکه این فرشته به هر آسمانی که می‌رود همین جریان روی می‌دهد و فرشتگان آن آسمان‌ها برای گوینده این دعا، طلب رحمت و مغفرت می‌کنند.

تا آنجا که این فرشته به عرش خدا می‌رسد.

فرشتگانی که در عرش خدا هستند نیز همین سؤال را می‌کنند و چون آن جواب را می‌شنوند برای گوینده این دعا طلب رحمت و مغفرت می‌کنند.^{۱۰۴}

آیا بهترین دعا را می‌شناسید؟

امام صادق علیه السلام فرمودند:

بهترین دعا و حاجتی که از خدا خواسته می‌شود این دعا می‌باشد:

اللَّهُمَّ فَهِّئْ لِي فِي الدِّينِ، وَحَبِّبِي إِلَى الْمُسْلِمِينَ، وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي
الْآخِرِينَ.

بار خدایا! فهم در دین به من عنایت کن، محبت مرا میان مسلمانان قرار ده و مرا

میان دیگران از راستگویان قرار ده.^{۱۰۵}

آیا متوجه شدی آن دو فرشته به تو چه گفتند؟

«ابوحمزۀ ثمالی» می‌گوید:

من اول صبح به طرف خانه امام سجاد علیه السلام حرکت کردم تا با آن حضرت دیداری داشته باشم و از حضور آن حضرت استفاده ببرم.

هنگامی که جلوی خانه آن حضرت رسیدم دیدم که آن حضرت از خانه بیرون

آمد.

من سلام کردم و حضرت جواب سلام مرا داد.

بعد دیدم که امام این دعا را می‌خواند:

بِسْمِ اللَّهِ، اَمَّنْتُ بِاللَّهِ، وَتَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ.

به نام خدا، به خدا ایمان دارم و به او توکل می‌کنم

بعد امام سجاده علیه السلام رو به من کرد و فرمود:

هر کس که از در خانه خود بیرون می‌رود شیطان سر راه او می‌آید، پس هنگامی که آن شخص این دعا را بخواند و بِسْمِ اللَّهِ بگوید، دو فرشته‌ای که مأمور ثبت اعمال او هستند به آن شخص می‌گویند: «خدا امور تو را کفایت کرد» و چون ، اَمَّنْتُ بِاللَّهِ را بگوید آن دو فرشته می‌گویند: «هدایت شدی»، و چون تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ را بگوید، آن دو فرشته به او می‌گویند: «در حفاظت خدا هستی»، در این هنگام است که شیطان از او دور می‌شود.^{۱۰۶}

دعایی که در آسمان‌ها معروف شده بود

پیامبر صلی الله علیه و آله با جبرئیل - که به شکل مرد عربی ظاهر شده بود - مشغول گفت‌وگو بود.

در این میان، ابوذر غفاری به سوی پیامبر صلی الله علیه و آله آمد، ولی هنگامی که دید آن حضرت مشغول سخن گفتن با آن مرد عرب است، نزدیک نیامد چون نخواست مزاحم آنها بشود.

در این هنگام جبرئیل به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کرد:

اگر ابوذر به من سلام می‌کرد، جواب سلام او را می‌دادم، ای پیامبر! این ابوذر دعایی دارد که نزد فرشتگان آسمان بسیار معروف است!
 جبرئیل به آسمان عروج کرد، لحظاتی گذشت و ابوذر به سوی پیامبر ﷺ بازگشت.

پیامبر ﷺ به او فرمود:

ای ابوذر! جبرئیل به من خبر داد دعای تو نزد فرشتگان آسمان، معروف و مشهور شده است. کدام دعا را همواره می‌خوانی؟
 ابوذر در پاسخ گفت:

ای رسول خدا! دعای من این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ بِكَ، وَالتَّصَدِيقَ بِرَبِّيكَ، وَالْعَافِيَةَ مِنْ جَمِيعِ الْبَلَاءِ،
 وَالشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ، وَالْغِنَى عَنْ شِرَارِ النَّاسِ.

بارخدا یا! ایمان به خودت، تصدیق پیامبرت، عافیت از هر بلا، شکرگزاری بر این عافیت و بی‌نیازی از افراد بد را از تو می‌خواهم. ۱۰۷

خدا یا! مرا به خودم وا مگذار

«أُمَّ سَلَمَةَ» - همسر پیامبر اسلام ﷺ - می‌گوید:

نیمه شب بود، دیدم پیامبر ﷺ در بستر نیست، بلند شدم تا ببینم آن حضرت کجا رفته است.

ناگهان دیدم ایشان در گوشه‌ای از خانه، در حال نماز است و دست‌های خود را به سوی آسمان گرفته و در قنوت گریه می‌کند.

گوش دادم ببینم چه دعایی می خواند، این دعا را از ایشان شنیدم:

اللَّهُمَّ لَا تَنْزِعْ مِنِّي صَالِحَ مَا أُعْطَيْتَنِي أَبَدًا، اللَّهُمَّ لَا تُشْمِتْ بِي عَدُوًّا
وَلَا حَاسِدًا أَبَدًا، اللَّهُمَّ وَلَا تَزِدَّنِي فِي سُوءِ اسْتَنْفَذْتَنِي مِنْهُ أَبَدًا، اللَّهُمَّ
وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا.

خدایا! نعمت‌های خوبی را که به من داده‌ای از من مگیر، خدایا! مرا به شماتت
دشمنم گرفتار مکن، خدایا! بلایی را که از من دور کرده‌ای به سوی من باز
مگردان، خدایا! به اندازه چشم به هم زدنی مرا به خودم وامگذار.^{۱۰۸}

هنگام سجده چنین بگو

امام صادق و امام کاظم علیهما السلام بعد از نماز واجب، به سجده می‌رفتند و این دعا را
تکرار می‌کردند:

أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ.

خدایا! راحتی هنگام جان دادن و بخشش هنگام حسابرسی روز قیامت را از تو
می‌خواهم.^{۱۰۹}

آری! ما هم باید هر روز این دعا را در سجده بخوانیم، باشد که مرگ در کامان
شیرین شود و موقع حسابرسی اعمال شاهد بخشش و عفو خدا باشیم.

روزگار سختی پیش رواست

امام صادق علیه السلام با یکی از یاران خود به نام «زراره» در مورد روزگار غیبت امام
زمان علیه السلام چنین می‌گفت: در آن روزگار، شیعیان سختی زیادی خواهند کشید و

امام زمان آنها غایب خواهد بود و آنان با انواع و اقسام فتنه‌ها روبه‌رو خواهند شد.

زراره به آن حضرت عرض کرد:

اگر آن روزگار را درک کنم چه کنم؟

امام صادق علیه السلام فرمود:

اگر آن روزگار را دیدی این دعا را زیاد بخوان:

اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي نَفْسِكَ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسَكَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَكَ، اللَّهُمَّ
عَرَّفْنِي رَسُولَكَ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ، اللَّهُمَّ
عَرَّفْنِي حُجَّتَكَ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي.

بار خدایا! شناخت خودت را به من کرم کن که اگر تو را نشناسم پیامبر تو را هم نخواهم شناخت، بار خدایا! شناخت پیامبرت را به من کرم کن، که اگر پیامبرت را نشناسم امام زمان خود را نخواهم شناخت، بار خدایا! شناخت امام زمان را به من کرم کن که اگر امام زمان را نشناسم گمراه خواهم شد.^{۱۱۰}

و اکنون که زمان غیبت امام زمان علیه السلام است من و تو باید این دعا را همواره بخوانیم و تلاش کنیم معرفت و شناختمان به آن حضرت زیاد و زیادت‌تر شود.
«پایان»

* * *

ارتباط با نویسنده و ارسال نظر: پیامک به شماره ۴۵۶۹ ۳۰۰۰

همراه نویسنده ۰۹۱۳۲۶۱۹۴۳۳ سایت نویسنده: www.Nabnak.ir

پی نوشتها

۱. الكافي، ج ۲، ص ۴۶۸؛ ثواب الأعمال، ص ۲۶؛ بحار الانوار، ج ۹۰، ص ۲۹۱؛ المصباح للكفعمي، ص ۷۶۹.
۲. «إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّهٌ حَلِيمٌ». (البراءة: ۱۱۴)
۳. تفسير القمي، ج ۱، ص ۳۰۶؛ التفسير الصافي، ج ۲، ص ۳۸۳؛ تفسير نورالثقلين، ج ۲، ص ۲۷۵؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۲۹۰.
۴. الخصال، ص ۶۲۱.
۵. همان؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۲۸۹.
۶. المحاسن، ج ۱، ص ۲۹۲؛ مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۱۶۳؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۲۹۲.
۷. الكافي، ج ۵، ص ۸۴؛ الأمالي للصدوق، ص ۲۴۸؛ التوحيد، ص ۴۰۲؛ كتاب من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۱۶۵؛ تهذيب الأحكام، ج ۶، ص ۳۲۸؛ روضة الواعظين، ص ۲۲۶؛ جامع أحاديث الشيعة، ج ۱۵، ص ۱۹۱.
۸. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۷۱؛ ميزان الحكمة، ج ۲، ص ۸۱۷.
۹. مكارم الأخلاق، ص ۲۶۹؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۲۹۴.
۱۰. الكافي، ج ۲، ص ۴۶۷؛ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۳۸؛ مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۱۶۱؛ فلاح السائل، ص ۲۸.
۱۱. الأمالي للطوسي، ص ۵۸۴؛ عدّة الداعي، ص ۱۲۳؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۰۳.
۱۲. الكافي، ج ۲، ص ۴۷۰؛ الدعوات، ص ۱۷؛ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۲۷؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۲۹۵.
۱۳. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۵۷.
۱۴. الدعوات، ص ۱۷؛ قرب الإسناد، ص ۳۲؛ الكافي، ج ۲، ص ۴۶۹؛ وسائل الشيعة، ج ۷، ص ۲۶؛ ر.ك: فلاح السائل، ص ۲۸؛ الخصال، ص ۶۲۰؛ تحف العقول، ص ۱۱۰؛ طبّ الأئمة، ص ۶۷؛ مكارم الأخلاق، ص ۲۶۹؛ المستدرک للحاكم النيشابوري، ج ۳، ص ۴۸۱؛ الجامع

- الصغير، ج ١، ص ٢٠٧؛ كنز العمال، ج ٢، ص ٦٢؛ تاريخ بغداد، ج ١٣، ص ٣٧؛ تاريخ مدينة دمشق، ج ٦١، ص ٢٠٨.
١٥. الدعوات، ص ١٩؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ١٦٠؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٢٩٥؛ سنن الترمذي، ج ٥، ص ٢٤٣؛ مجمع الزوائد، ج ١٠، ص ١٥٠؛ مسند أبي يعلى، ج ٦، ص ١٣٠؛ المعجم الأوسط، ج ٥، ص ٣٧٣؛ الجامع الصغير، ج ٢، ص ٤٤٩؛ تفسير القرطبي، ج ١٥، ص ٣٢٧؛ تهذيب الكمال، ج ٢٣، ص ٦٢٠.
١٦. مكارم الأخلاق، ص ٣٤٦؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ١٥٩.
١٧. الخصال، ص ٦٢١؛ وسائل الشيعة، ج ٩، ص ٤٠٢؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٢٨٩.
١٨. مكارم الأخلاق، ص ٢٧٠؛ عدّة الداعي، ص ١٤٣؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٢٩٦.
١٩. الكافي، ج ٢، ص ٤٧٦؛ الدعوات، ص ١٧؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٣٣.
٢٠. مكارم الأخلاق، ص ٣٨٩؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٢٩٦.
٢١. بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٠٥.
٢٢. الدعوات، ص ٣٠؛ عدّة الداعي، ص ١٣٢؛ مسند أحمد، ج ٢، ص ١٧٧؛ سنن الترمذي، ج ٥، ص ١٨٠؛ المستدرک للحاكم، ج ١، ص ٤٩٣؛ مجمع الزوائد، ج ١٠، ص ١٤٨؛ المعجم الأوسط، ج ٥، ص ٢١١؛ الجامع الصغير، ج ١، ص ٥٢؛ كنز العمال، ج ٢، ص ٧٢؛ الدرّ المنتور، ج ١، ص ١٩٥؛ الكامل، ج ٤، ص ٦٢؛ تفسير ابن كثير، ج ١، ص ٢٢٥.
٢٣. ثواب الأعمال، ص ١٠٣؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣١٠؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٦٤.
٢٤. «أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ». (غافر: ٦٠)
٢٥. الكافي، ج ٢، ص ٤٨٦؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣١٧.
٢٦. مستطرفات السرائر، ص ٦٠٥؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ١٩٣.
٢٧. الاختصاص، ص ٢٤؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٢٩٨.
٢٨. الدعوات، ص ٣٩؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٢٧.
٢٩. مكارم الأخلاق، ص ٣١٧؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٣٦.
٣٠. الكافي، ج ٢، ص ٤٧٨؛ الخصال، ص ٨٢؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٤٤.
٣١. عدّة الداعي، ص ١٦٠؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٣٤.
٣٢. الخصال، ص ٣٣٧؛ فتح الأبواب، ص ٢٩٦؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣١٩.
٣٣. بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٢١.
٣٤. التوحيد، ص ٢٤٨؛ الاحتجاج، ج ٢، ص ٧١؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٠٨؛ تفسير نور الثقلين، ج ٥، ص ١٢٥.

٣٥. الكافي، ج ٢، ص ٤٧١؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٥١.
٣٦. كتاب من لا يحضره الفقيه، ج ٢، ص ٧٦؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣١٣؛ جامع أحاديث الشيعة، ج ٩، ص ٤٨٣.
٣٧. المحاسن، ج ١، ص ٥٢؛ الكافي، ج ٢، ص ٤٧٨؛ تهذيب الأحكام، ج ٣، ص ٣١٣؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣١٤.
٣٨. الكافي، ج ٢، ص ٤٨٥؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٨٠.
٣٩. الكافي، ج ٢، ص ٤٨٧؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ١٠٣؛ مكارم الأخلاق، ص ٢٧٤.
٤٠. الكافي، ج ٢، ص ٤٨٥؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣١٥.
٤١. بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٤٣-٣٥٤.
٤٢. بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٥٥-٣٦٢.
٤٣. مكارم الأخلاق، ص ٢٧٢.
٤٤. همان.
٤٥. معاني الأخبار، ص ٣٧٠.
٤٦. الكافي، ج ٤، ص ٤٦٥؛ تهذيب الأحكام، ج ٥، ص ١٨٥؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٩٢.
٤٧. الكافي، ج ٢، ص ٤٧٢؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٤١؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٨١.
٤٨. مكارم الأخلاق، ص ٢٦٩؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٨١.
٤٩. مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٢٨؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٩٠؛ جامع أحاديث الشيعة، ج ١، ص ٤٩٠.
٥٠. عذّة الداعي، ص ١٩٨؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٧٦.
٥١. الأمالي للصدوق، ص ٣٧٣؛ روضة الواعظين، ص ٣٣٠؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٦٩.
٥٢. بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٠٤-٣٢٣.
٥٣. الكافي، ج ٢، ص ٥٣٠؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٧٨.
٥٤. الكافي، ج ٢، ص ٥٦٠؛ الدعوات، ص ١٢٩.
٥٥. الكافي، ج ٢، ص ٥٢٨؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٨٤.
٥٦. همان، ص ٥٣١.
٥٧. همان، ص ٥٣٢.
٥٨. الدعوات، ص ٥٠؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ١٩٥.
٥٩. الكافي، ج ٢، ص ٥٣٤؛ وسائل الشيعة، ج ٧، ص ٢٢٩.
٦٠. الكافي، ج ٢، ص ٥٧٣؛ عذّة الداعي، ص ٢٦٤؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ١٩٥.

۶۱. الدعوات، ص ۸۲؛ السنن الكبرى، ج ۶، ص ۹۴؛ صحيح ابن حبان ج ۳، ص ۱۳۲.
۶۲. الكافي، ج ۲، ص ۵۴۲؛ وسائل الشيعة، ج ۵، ص ۳۲۸.
۶۳. الكافي، ج ۲، ص ۵۳۵؛ بحار الانوار، ج ۸۰، ص ۲۴۸.
۶۴. تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۷۰؛ تفسير مجمع البيان، ج ۵، ص ۳۷۳؛ فلاح السائل، ص ۱۹۵؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۷۰.
۶۵. الأمالي للطوسي، ص ۴۱۴؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۸۷.
۶۶. تفسير العياشي، ج ۲، ص ۱۷۸؛ التفسير الصافي، ج ۳، ص ۲۳؛ تفسير نورالثقلين، ج ۲، ص ۴۲۸؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۸۵.
۶۷. بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۹۰.
۶۸. بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۶۷.
۶۹. الكافي، ج ۲، ص ۵۶۰.
۷۰. الكافي، ج ۲، ص ۵۵۶؛ عدة الداعي، ص ۲۵۹.
۷۱. شما می دانید که نماز شب از چهار نماز دو رکعتی و یک نماز دو رکعتی (نماز شفع) و یک نماز یک رکعتی (نماز وتر)، تشکیل شده است.
۷۲. الكافي، ج ۲، ص ۲۵۹؛ ج ۳، ص ۳۲۶.
۷۳. الدعوات، ص ۱۸۱؛ الكافي، ج ۸، ص ۸۸.
۷۴. طبّ الأئمة، ص ۳۷؛ بحار الانوار، ج ۸۹، ص ۵۵.
۷۵. مکارم الأخلاق، ص ۳۴۶؛ بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۱۵۹.
۷۶. الدعوات، ص ۵۵؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۲۷۹.
۷۷. الكافي، ج ۲، ص ۵۵۷؛ جامع أحاديث الشيعة، ج ۷، ص ۲۷۲.
۷۸. الدعوات، ص ۴۵؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۶۲.
۷۹. الأمالي للطوسي، ص ۷۷۶؛ مکارم الأخلاق، ص ۲۷۶؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۶۲.
۸۰. الكافي، ج ۲، ص ۵۳۴.
۸۱. ح ۱۵۴۴؟ ص ۱۶۲.
۸۲. بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۶۲.
۸۳. الكافي، ج ۲، ص ۵۵۱؛ الأمالي للمفيد، ص ۲۲۹.
۸۴. الكافي، ج ۲، ص ۵۵۱.
۸۵. فقه الرضا، ص ۳۹۹؛ الأمالي للصدوق، ص ۴۷۲؛ بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۳۰۱.
۸۶. بحار الانوار، ج ۹۵، ص ۱۵۹.

١٧. الكافي، ج ٢، ص ٥٥١؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٣٧٢.
١٨. الدعوات، ص ١١٧؛ بحار الانوار، ج ٨٧، ص ٤.
١٩. مكارم الأخلاق، ص ٣٤٧؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٣٠٣.
٩٠. الكافي، ج ٢، ص ٥٠٤؛ مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٢١.
٩١. مستدرک الوسائل، ج ٥، ص ٣٢٠؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٢٨٣.
٩٢. الكافي، ج ٢، ص ٥٢١؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٧٠.
٩٣. الكافي، ج ٢، ص ٥١٨؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٧٧.
٩٤. الكافي، ج ٢، ص ٥١٨؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٧٧.
٩٥. روضة الواعظين، ص ٣٢٧؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٨٤.
٩٦. الأمالي للصدوق، ص ٤٦٢؛ ثواب الأعمال، ص ١٦١؛ بحار الانوار، ج ٩٣، ص ٣٨٤.
٩٧. الكافي، ج ٢، ص ٥٢٩.
٩٨. الكافي، ج ٢، ص ٥٢٥؛ بحار الانوار، ج ٨٦، ص ٢٩١.
٩٩. الكافي، ج ٢، ص ٥٢٤؛ بحار الانوار، ج ٨٦، ص ٢٨٩.
١٠٠. قرب الإسناد، ص ٢؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٣٥٠.
١٠١. الكافي، ج ٢، ص ٤٥٤؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٨٣.
١٠٢. الكافي، ج ٢، ص ٥٥٠؛ كتاب من لا يحضره الفقيه، ج ١، ص ٣٢٨؛ وسائل الشيعة، ج ٦، ص ٤٧٦.
١٠٣. كمال الدين، ص ٣٥٢؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٣٢٦.
١٠٤. الكافي، ج ٢، ص ٥٢٦.
١٠٥. الأمالي للطوسي، ص ٣٠٣؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٣٥٢.
١٠٦. الكافي، ج ٢، ص ٥٤١.
١٠٧. الكافي، ج ٢، ص ٥١٧؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٣٥٤.
١٠٨. تفسير القمي، ج ٢، ص ٧٥؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٣٥٢.
١٠٩. الكافي، ج ٣، ص ٣٢٣؛ تهذيب الأحكام، ج ٢، ص ٣٠٠؛ الإرشاد، ج ٢، ص ٢٣١.
١١٠. كمال الدين، ص ٣٤٣؛ بحار الانوار، ج ٩٥، ص ٢٦.

منابع

١. الاحتجاج، الشيخ الطبرسي، (٥٤٨ق)، تعليق: السيّد محمّد باقر الخراسان، الطبعة الأولى، ١٣٨٦، دار النعمان للطباعة والنشر، النجف الأشرف.
٢. الاختصاص، الشيخ المفيد، (٤١٣ق)، تحقيق: علي أكبر الغفاري، الطبعة الثانية، ١٤١٤ق، دار المفيد للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت، لبنان.
٣. الأمالي، الشيخ الصدوق (٣٨١ق)، الطبعة الأولى، ١٤١٧ق، مؤسسة البعثة، قم.
٤. الأمالي، الشيخ الطوسي، (٤٦٠ق)، الطبعة الأولى، ١٤١٤ق، دار الثقافة للطباعة والنشر والتوزيع، قم.
٥. الأمالي، الشيخ المفيد (٤١٣ق)، الطبعة الثانية، ١٤١٤ق، دار المفيد للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت.
٦. بحار الأنوار، العلامة المجلسي، (١١١١ق)، الطبعة الأولى، ١٤٠٣ق، دار إحياء التراث العربي، بيروت.
٧. تاريخ بغداد، الخطيب البغدادي، (٤٦٣ق)، تحقيق مصطفى عبد القادر عطاء، الطبعة الأولى، دار الكتب العلمية، بيروت.
٨. تاريخ مدينة دمشق، ابن عساكر، (٥٧١ق)، تحقيق: علي شيري، ١٤١٥، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت.
٩. تحف العقول، ابن شعبة الخزازي، (القرن الرابع) تحقيق: علي أكبر الغفاري، الطبعة الثانية، ١٤٠٤ق، مؤسسة النشر الإسلامي التابعة لجماعة المدرّسين، قم.
١٠. التفسير الصافي، الفيض الكاشاني، (١٠٩١ق)، الطبعة الثانية، ١٤١٦ق، مؤسسة الهادي، قم.
١١. تفسير العياشي، محمّد بن مسعود العياشي، (٣٢٠ق)، تحقيق: الحاج السيّد هاشم الرسولي المحلّاتي، مكتبة العلمية الإسلامية، طهران.
١٢. تفسير القمّي، علي بن إبراهيم القمّي، (٣٢٩ق)، تصحيح وتعليق: السيّد طيب الموسوي الجزائري، الطبعة الثالثة، ١٤٠٤ق، منشورات مكتبة الهدى، قم.
١٣. تفسير نور الثقلين، الشيخ الحويزي، (١١١٢ق)، تصحيح وتعليق: السيّد هاشم الرسولي المحلّاتي، الطبعة الرابعة، ١٣٧٠ش، مؤسسة إسماعيليان للطباعة والنشر والتوزيع، قم.
١٤. تفسير مجمع البيان، الشيخ الطبرسي (٥٤٨ق) الطبعة الأولى، ١٤١٥ق، مؤسسة الأعلمي، بيروت لبنان.
١٥. التوحيد، الشيخ الصدوق (٣٨١ق)، تحقيق: السيّد هاشم الطهراني، منشورات جماعة المدرّسين في الحوزة العلمية، قم.
١٦. تهذيب الأحكام، الشيخ الطوسي، (٤٦٠ق)، تحقيق وتعليق: السيّد حسن الموسوي، الطبعة الثالثة، ١٣٦٤ش، دار الكتب الإسلامية، طهران.
١٧. تهذيب الكمال، جمال الدين يوسف المزي، (٧٢٤ق)، تحقيق الدكتور بشّار عوّاد معروف، الطبعة الرابعة، مؤسسة الرسالة، بيروت.
١٨. نواب الأعمال، الشيخ الصدوق، (٣٨١ق)، الطبعة الثانية، ١٣٦٨ش، منشورات الشريف الرضي، قم.
١٩. جامع أحاديث الشيعة، السيّد البروجردي، (١٣٨٣ق)، المطبعة العلمية، قم.
٢٠. الجامع الصغير، جلال الدين السيوطي، (٩١١ق)، الطبعة الأولى، ١٤٠١ق، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت.
٢١. الخصال، الشيخ الصدوق، (٣٨١ق)، تصحيح وتعليق: علي أكبر الغفاري، منشورات جماعة المدرّسين في الحوزة العلمية،

- قَم.
٢٢. الدعوات، قطب الدين الراوندي، (٥٧٣ق)، الطبعة الأولى، ١٤٠٧ق، مدرسة الإمام المهدي، قَم.
٢٣. روضة الواعظين، الفئال النيشابوري، (٥٠٨ق)، تحقيق: محمّد مهدي الخراسان، منشورات الشريف الرضي، قَم.
٢٤. السنن الكبرى، البيهقي، (٤٥٨ق)، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت.
٢٥. صحيح ابن حبان، ابن حبان، (٣٥٤ق)، الطبعة الثانية، ١٤١٤ق، مؤسسة الرسالة، بيروت.
٢٦. طبّ الأئمة، ابن سابور الزيّات، (٤٠١ق)، الطبعة الثانية، ١٤١١ش، انتشارات الشريف الرضي، قَم.
٢٧. عدّة الداعي، ابن فهد الحلبي، (٨٤١ق)، تصحيح: أحمد الموحد القمي، مكتبة وجداني، قَم.
٢٨. فتح الأبواب، السيد ابن طاووس، (٦٦٤ق)، تحقيق: حامد الخفّاف، الطبعة الأولى، ١٤٠٩ق، مؤسسة آل البيت لإحياء التراث، بيروت.
٢٩. فقه الرضا، علي بن بابويه، (٣٢٩ق)، الطبعة الأولى، ١٤٠٦ق، مؤسسة آل البيت لإحياء التراث، قَم.
٣٠. قرب الإسناد، الجعفي، (٣٠٠ق)، مؤسسة آل البيت لإحياء التراث، قَم.
٣١. الكافي، الشيخ الكليني، (٣٢٩ق)، تصحيح وتعليق: علي أكبر الغفاري، الطبعة الخامسة، دار الكتب الإسلامية، طهران.
٣٢. الكامل، عبد الله بن عدي، (٣٦٥ق)، تحقيق: يحيى مختار غزاوي، الطبعة الثالثة، ١٤٠٩ق، دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، بيروت.
٣٣. كمال الدين وتمام النعمة، الشيخ الصدوق، (٣٨١ق)، تصحيح وتعليق: علي أكبر الغفاري، ١٤٠٥ق، مؤسسة النشر الإسلامي التابعة لجماعة المدرّسين، قَم.
٣٤. كنز العمال، المتقي الهندي، (٩٧٥ق)، ضبط وتفسير: الشيخ بكر حبّاني، تصحيح وفهرسة: الشيخ صفوة السقا، ١٤٠٩ق، مؤسسة الرسالة، بيروت.
٣٥. مجمع الزوائد، الهيتمي، (٨٠٧ق)، الطبعة الأولى، ١٤٠٨ق، دار الكتب العلمية، بيروت.
٣٦. المحاسن، أحمد بن محمد بن خالد البرقي، ٢٧٤، تحقيق: سيّد جلال الحسيني، دار الكتب الإسلامية، طهران.
٣٧. المستدرک، الحاكم النيسابوري، (٤٠٥ق)، إشراف: يوسف عبد الرحمن المرعشلي، طبعة مزينة بفهرس الأحاديث الشريفة.
٣٨. مستدرک الوسائل، الميرزا النوري، (٣٢٠ق)، الطبعة الأولى، ١٤٠٨ق، مؤسسة آل البيت، قَم.
٣٩. مستطرفات السرافر، ابن إدريس الحلبي، (٥٩٨ق)، الطبعة الثانية، ١٤١١ق، مؤسسة النشر الإسلامي التابعة لجامعه المدرّسن بقَم.
٤٠. مسند أحمد، أحمد بن حنبل، (٢٤١ق)، دار صادر، بيروت.
٤١. المصباح، الكفعمي، (٩٠٥ق)، الطبعة الثالثة، ١٤٠٣ق، مؤسسة الأعلمي، بيروت.
٤٢. معاني الأخبار، الشيخ الصدوق، (٣٨١ق)، تصحيح وتعليق: علي أكبر الغفاري، ١٣٧٩ق، مؤسسة النشر الإسلامي التابعة لجماعة المدرّسين، قَم.
٤٣. المعجم الأوسط، سليمان بن أحمد الطبراني، (٣٦٠ق)، الطبعة الأولى، ١٤١٥ق، دار الحرمين للطباعة والنشر والتوزيع.
٤٤. مكارم الأخلاق، الشيخ الطبرسي، (٥٤٨ق)، الطبعة السادسة، منشورات الشريف الرضي، قَم.
٤٥. كتاب من لا يحضره الفقيه، الشيخ الصدوق، (٣٨١ق)، تصحيح وتعليق: علي أكبر الغفاري، الطبعة الثانية، مؤسسة النشر الإسلامي التابعة لجماعة المدرّسين، قَم.
٤٦. ميزان الحكمة، محمّد الريشهري، تحقيق دار الحديث، الطبعة الأولى، دار الحديث.
٤٧. وسائل الشيعة، الشيخ الحرّ العاملي، (١١٠٤ق)، الطبعة الثانية، ٤١٤ق، مؤسسة آل البيت لإحياء التراث، قَم.